

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását eszközöli mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
 Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfitávirat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Czégem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

TESTORY és FIA
 Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.
 a nagy Kristóf áttellenében.
 Alapított 1805-ben.
 Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmű- és bőrűrk fokraktára.

Legolcsóbb ezüst!
 A királyi zálogházban nagyobb részletekben vásárolt régi ezüstöt eladok, latonkiut 1 frt 5 kr.-tól kezdve fölfebb. Ugyiszintén aranyeműket, drágaköveket és órákat, a legolcsóbb árakon, nálam folyton raktáron vannak.
HEUFFEL,
 Koronaherczeg-utca 7, az udvarban balra.

Zongorák és Harmonikumok!
 Legjobb és legújanyosabbban kaphatók
Éder Antal Gyulánál
 Váci-utca 4-6.
 Alapítva 1846.

GRÖBER LAJOS
 kosár-fonodája,
 IV., Kligyó-u. 6.
 Hangjegytartók,
 munka-asztalok,
 stb. nagy választékban.
 Képes árjegyzékek bérmentve.

KILIÁN FRIGYES
 m. kir. egyetemi könyvtáros,
 IV., Váci utca 30.
 A magyar, francia, angol és német irodalom dús raktára. — Díszművek. — A világirodalom remekművei. — Építészeti és technikai munkák. — Imakönyvek stb.

Schachner József A.
BUDAPEST,
 Nádor-utca 15. sz.

Hoffmann és Schlosser
 butorkereskedők, kárpitosok és diszitők
BUDAPESTEN,
 IV. ker., Hatvani-utca 11. szám, I. emelet,
 (a Neruda-féle üzlet melletti palota).
 Képes árjegyzékeket ingyen és bérmentve.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci-utca 12.
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindennemű fényképezési gépek és készülékekkel.
 Alapítva 1856. — Többször kinttetteve.
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Új! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Hirdetések elfogadtnak a kiadó-hivatalban, Budapestben, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Díós és mákos patkók, lipcei stollen, torták, csukorkák. Biscuits-, kétszersült- és tea-sütemény-gyáros.

HABITS ANTAL
 hangszerész és különleges cimbalom-készítő
 a fő- és székvárosi zeneiskola szállítója.
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. sz.
 Ajánlja szakaszerű tapasztalatai szerint javított és sajátkezűleg készített erős és tiszta hangu **czimbalma**it
 valamint mindennemű **Arjegyzékek** kívánatra **ingyen és bérmentve.**

Az 1890: XIV. törvényozikk alapján létesített
MAGYAR IPAR- ÉS KERESKEDELMI BANK-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
 Budapest, V., nádor-utca 4. sz.
 Teljesen befizetett részvényfőke 8,000,000 frt.
 V-VI ker. főkösztály Podmaniczky u. 2. (Váci-körút sarkán.)
 VI-VII k. főkösztály Teréz-körút 2. (Király-utca sarkán.)

Különös képesség
Czimbalmokban
 45 frttól, harmonikák 1 frt 15 kr-tól, hegedűk vonóval 3 frt 50 kr-tól, harmonikumok 75 frttól, hajtó hangszerek 70 frttól, zenélő művek 10 forinttól feljebb.
 Mindenféle fuvó és pengető hangszerek nagy választékban.
 Képes árjegyzéket ingyen küld
Varju Károly
 cs. k. szab. hangszeripara Budapest, kerepesi ut 47.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
GYULAI PÁL
KÖLTEMÉNYEI
 Két kötet.
 Harmadik bővített kiadás.
 A költő aczélmetsetű arczképével.
 Ára füzve 4 frt. — Diskótésben 6 forint.

Nagy választékban!
GEITNER és RAUSCH czégnél,
 Andrássy-út 8. sz.
≡ Minden köhögés ≡
 valamint a légszű, göcsök és tüdő minden hurutos megbetegedése, nehéz légszű, szákmelűség, asztma, elnyálkásodás, számarhurut, göcsös köhögés, ingerlő érzés a torokban és a kezdődő tüdőgümőkór legyorsabbban és legalapossabban meggyógyítható az évek óta legjobbnak bizonyult, orvosi rendelvény után készült és orvosok által melegen ajánlott, egyedül valódi **Szt.-György** tés, egy csomag ára 50 kr., és a **Szt.-György** hurutpor, egy dohoz ára 50 kr. segélyével, melyekhez kimerítő orvosi utasítás mellékelve van. A hatás már néhány nap után jelentkezik. Kevésbé, mint 2 csomag nem küldetik. Postai küldésnél csomagolás és fuvarjára 20 kr. számítatik. Megrendelések közvetlenül a **Szt.-György** gyógyszerüzletbe Bécs, V., Wimmergasse 33. vagy a magyarországi ártárház Budapest, király-utca 12. **TÖRÖK JÓSEF** gyógyszerüzletbe intézendők.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárosnál kapható:
 Az 1843/44-ik évi magyar országgyűlési
alsó tábla
kerületi üléseinek naplója.
 Szerkesztette és saját költségén kiadta
KOVÁCS FERENCZ
 ügyvéd,
 Csongrád megye volt alispánja és H.-M.-Vásárhely városa volt országgyűlési képviselője.
 I. kötet. — Ára füzve 5 forint.

Alapított 1819-ben.
Karácsonyi és ujévi ajándékok
 dús választékban a legolcsóbb árakon
Calderoni és Társánál,
 Látszer-raktár: Váci-utca 30. BUDAPESTEN. Tanszer-raktár: Kishid-utca 8.
 Nagy illusztrált árjegyzékeinket szívesen küldjük bérmentesen bárhová.
 — Vidéki rendelések —
 azonnal és legnagyobb gonddal teljesítetnek.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

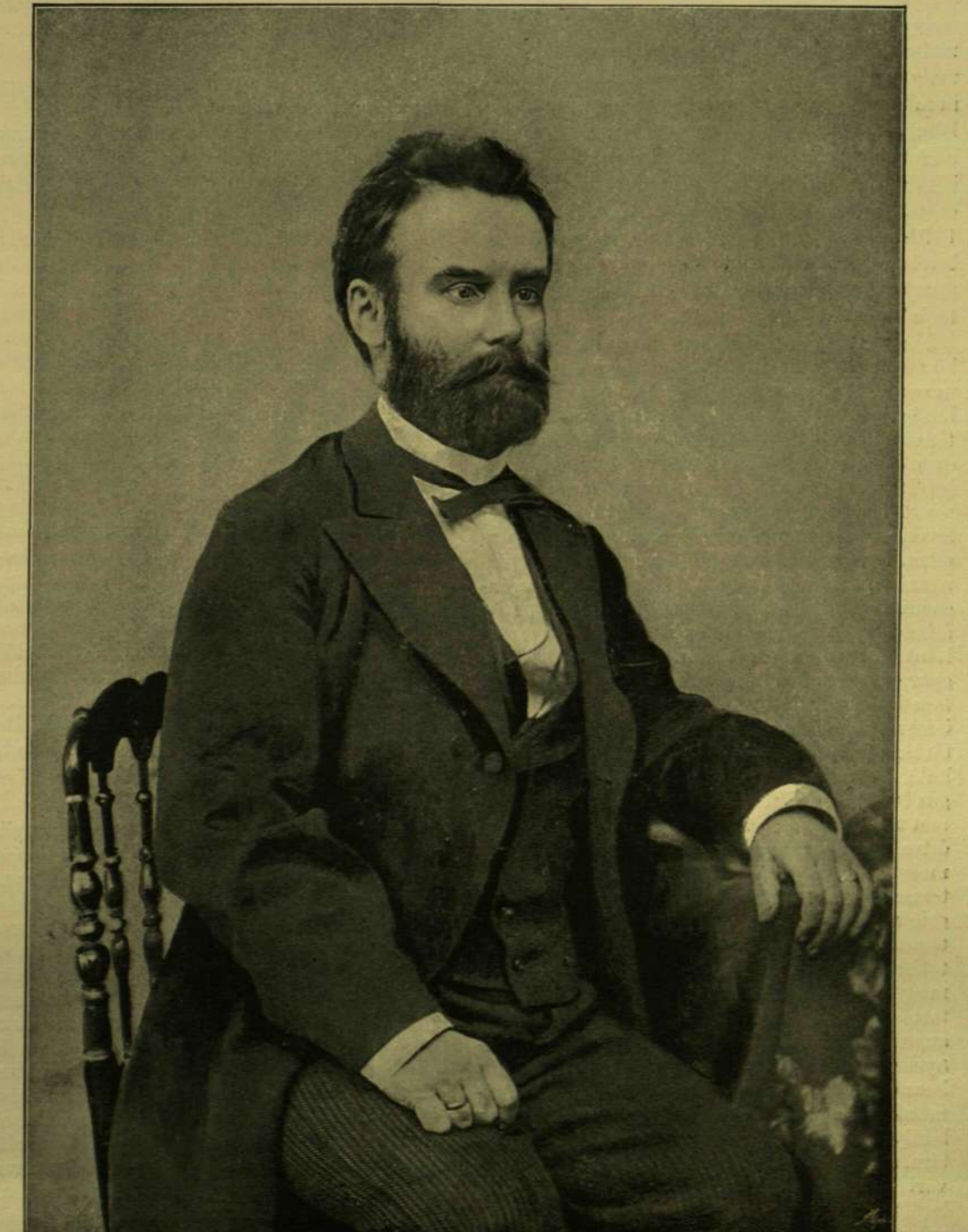
Ellinger Ede fényképe után.

51. SZÁM. 1893. BUDAPEST, DECEMBER 17. 40. ÉVFOLYAM.

Előfizetők feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre - 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.- félre - 2.50 Külföldi előfizetésekhöz a postallag meghatározott vitéldj is csatolandó.

PAULER GYULA.
 A most élő magyar történetírók közt egy sincs, a ki több hivatottsággal és sikerrel, több kitarással és buzgalommal művelné a történettudományt, mint Pauler Gyula, kit kora ifjúságától kezdve folyvást kedvelt a történetírás műzsája, s kit e tudomány művelőjévé a nemzeti történetírásnak egyik elsőrendő képviselője, Horváth Mihály avatott. Ő egyforma kedvvel és eredménnyel vizsgálta az Árpád-korbéli magyar viselt dolgait épen úgy, mint a XVII. század második felének ama nagy forradalmát, mely mintegy új felvonása volt a nemzeti tragédiának, katasztrófával fenyegetve mindent, a mit a régi időkben sikerült megmentenünk. Jól tudta, hogy a történettudomány anyaga még korán sincs lehetőleg mind összegyűjtve, de nem osztozott azoknak véleményében, a kik összes munkásságukat épen csak az élettelen adatok összehordására fordítják. A mely események az eddigi kutatás alapján tisztán láthatók s világosan felfoghatók, azoknál nincs miért várunk az alkotó tehetség legfőbb munkájára, hogy a nagy közönséggel is megismertessük a tudományos bűvürlat eredményeit. Paulerben a bűvürlat szorgalma a feldolgozó író alakító erejével, az anyaggyűjtő fáradsága és kitarása a hivatásos író munkakedvével és éles látásával egyesültek. Korán fejlődő tehetségei az apai ház gondos nevelése és önszorgalma következtében csakhamar izmosodni kezdenek, s az a vallásos szellem, mely gyermeki lelkének első tápláléka volt, érzeteti hatását a férfiú egész pályáján, tudományos működésének minden irányán.

Pauler Gyula, a kitűnő jogtudós és hazánk volt igazságügyminiszterének, Pauler Tivadarnak fia, született 1841 május 11-én, Zágrábban, hol atyja akkor az akadémián jogtanár volt. A nagyműveltségű apa mellett mintegy játszva sajátította el nemcsak az elemi ismereteket, hanem a tudomány iránti fogékonyság is korán ébredett lelkében, hogy aztán gymnasiumi tanulmányainak elvégzése után csakhamar jelét adja tehetségének s magasabb életével utáni törekvéseinek. A családi légkörben nyert vallásos nevelésre csak erősítőleg hatott a pesti kegyesrendiek gymnasiuma, a hol középiskolai tanulmányait végezte 1858-ban. De nemcsak szigorú vallásos felfogását erősítette ez intézet, hanem fogékonyságát is a tu-

dományos foglalkozás iránt, a melyet különben megtestesítve láthatott naponként atyjában, a ki nemcsak jogtudós, de történettudós is volt, s tehát már családi körülményei mintegy kijelölték megfutandó pályáját. Alig hogy kilépett a

gymnasium falai közül: a «Vasárnapi Ujság» hasábjain csakhamar megjelent első dolgozata, «Zrinyi a költő» czimmel, melyet aztán kisebb-nagyobb tanulmányainak hosszú sora követett a különböző szakfolyóiratokban és lapokban.

PAULER GYULA. Ellinger Ede fényképe után.

A gymnasium végeztével a pesti egyetemre iratkozott be, s négy év mulva, 1862-ben, elvégezte a jogot is. Az egyetemen töltött években pályája hatékony tényezőihez még egy újabb is járult, mely más ifjakra is szembetűnő hatással szokott lenni, t. i. az iskolatársak feltörekvése, kitartó igyekezte s az a természetes ösztön, a mely a példa mozgató erejében van, midőn egyiknek becsúgya megragadja a másikat is, hogy mind a ketten együtt álmodozzanak a dícsőségéről. Paulernek iskolatársai az egyetemen Szilágyi Dezső, jelenlegi igazságügyi miniszterünk, Hajnik Imre, a kiváló jogás s Grünwald Béla, a jeles publicista és képviselő voltak. Főlegesen arról szólni, hogy az ily ifjak együttes tanulása, egyesítés elkesztése mily eleven vonzó erővel kapcsolja össze a fogékony lelkeket. Pauler jogi tanulmányai mellett mind több kedvvel forgatta a magyar és külföldi történetírásokat s midőn 1863-ban ügyvédi oklevelet nyert, egy ideig ugyan úgy látszott, hogy egészen ügyvédi foglalkozásainak él, pedig tulajdonképpen ekkor készült komolyan a történetíró pályára, nemcsak az adatgyűjtő szorgalmával és pontos megfigyeléseivel, hanem a kritikus fontolgató bírálatával s a történettudomány nagy feladataival való elmélkedéssel is.

1868-ban megnősült, elvette Lenhossék Georjginát, a híres egyetemi tanár és anatómus Lenhossék József unokahúgát, s mint ügyvéd tovább folytatta működését egészen 1874-ig.

Az alkotmány visszaállítatván, történetíróink okulva a mult szenvedéseink, fokozott erővel láttak a történelmi adatok gyűjtéséhez és feldolgozásához, és hogy érdek gerjeszzenek a nemzetben a régi századok eseményei iránt, megalapították a Magyar Történelmi Társulatot, melynek Pauler Gyula, Thaly Kálmán titkár mellett, jegyzője, 1874-ig ügyésze volt s mind maig egyik oszlopos tagja, a kinek a társulat munkásságában és felvirágztatásában nem csekély része van. A hatvanas évek végével őlt nagyobb arányokat írói működése s több mint két évtizeden át folyton emelkedést mutat terjedelemben és eredményekben egyaránt. Már 1870-ben Horváth Mihály ajánlatára akadémiai levelező taggá választatott s ekkor «A positivizmus hatása a történetírára» című értekezésével foglalta el akadémiai székét.

Négy év mulva, 1874-ben, nagy változás állt be életében. A király ő felsége olyan hivatalra nevezte őt ki, a mely hajlalmához és tehetségeihez legjobban illett, s a mely rá nézve, mint történettudósra a legjótékonyabb volt. Az említett év októberének 14-én nevezetett ki országos levéltárnokká, s egyszersmind megbízatást nyert, hogy a tervezett új országos nagy állami levéltár szervezése s mintegy újonnan megalapítása. E végből a külföldi levéltárak tanulmányozására indult, hogy a bécsi titkos, a müncheni, berlini, drezdai, brüsszeli, hágai és párisi állami levéltárak berendezése mintájára javaslatot készítsen a most már vezetése alatti magyar országos levéltár névre. Mily megbecsülhetetlen szolgálatot tett ő tapasztalataival és ismereteivel a levéltárak s ez által a magyar történettudomány, csak akkor méltányolható, ha tudjuk, hogy kinevezetésekor az országos levéltár gyűjteménye összesen három termet töltött be s ma már az egész levéltár, beleértve a gyűjtemények helyiségeit, a hivatali termeket és dolgozó-szobákat, nyolczvanhárom termet foglal magában. 1874-től a mult év végéig a meglévő gyűjtemény számos más gyűjteménnyel szaporodott. Így mindjárt kinevezetése után megkapta az országos levéltár a magyar és erdélyi kancelláriai, magyar helytartósági és erdélyi főkomáromszéki levéltárak anyagát; 1876-tól kezdve kisebb iratgyűjteményeken kívül tizenegy levéltár csatoltatott hozzá: a magyar kamarai levéltár, történelmünknek a valódi kincsesbányája, a magyar királyi kirali levéltár, Erdély két országos levéltára, a kolosmonostori konventi s a gyulafehérvári káptalani, a fiúmei kormányzósági, stb. levéltár. Így az országos levéltár valódi európai színvonalra jutott, a mi első sorban Pauler Gyula érdeme.

A hetvenes évek elejétől kezdve legkivált L. Lipótnak eseményekben oly föltötte gazdag s hosszú korával kezdett foglalkozni Pauler s ez irányú működésének eredménye «Wesslányi Ferenc nádor és társainak összeküvése» című két kötetes munkája, mely 1876-ban jelent meg s az akadémiai nagy jutalomban részesült. E művének köszönhető, hogy a következő évben, ismét Horváth Mihály ajánlatára, rendes taggá választatott meg az akadémiában, a hol székét «Szent István és alkotmány» című értekezésével foglalta el. Már előbb számos tanulmányt közölt a «Századok»-ban, a «Budapesti Szemlé»-ben, később a különféle hadtörténelmi folyóiratokban. Így, hogy csak a nevezetesebbekből említsünk egy párt: ismerteté Comte Ágoston felfogását a történettudományról, elmélkedett a magyarok megtelepedéséről, kutatta őseink hajdani lakhelyét «Lebedia, Etlköz, millenarium» című nagyobb dolgozatában; majd megírta a «Megye, várispánság?» «Találunk-e egy időben külön polgári és katolai ispánt?» «Horvát-Dalmácországi elfoglalásáról», stb. című becses és nagy fontosságú értekezéseit. A Rudolf trónörökös kezdeményezésére megindult «Osztrák-Magyar-Monarchia írásban és képből» című nagy népszerűtől vállalat magyar részének I. kötetében a Habsburg-uralkodók történetét 1526—1825-ig szintén ő írta meg, s e mű szerkesztő-bizottságának maig is egyik legtevékenyebb tagja.

Kétség kívül élénk emlékezetben van még a magyar mivel közönségnél az az éles polemia, a melyet ugyancsak Pauler bírálata kezdett a «Budapesti Szemlé»-ben Salamon Ferencnek a főváros történelméről írt munkájára tett kritikai megjegyzéseivel, a melyek újabb történetírásunk e két legkiválóbb képviselőjét először állították egymással szembe. Pauler kritikájában az ő történetírói sajtáságának legjellemzőbb vonásai majd mind kifejezésre jutottak, úgy, hogy felfogásának módszere jóformán ebből a tollhazából megállapítható.

Most megjelent nagy munkája, «A magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt», mely két kötetben az Akadémia könyvkiadó-vállalatában pár héttel ez előtt hagyta el a sajtót, mintegy korának Pauler eddigi történetírói működésének.

Nemzetünk történelmének bármelyik korával behatóbban s inkább foglalkoztak tudósaink, mint az Árpád-házi királyok korával. A mint e korszak főbb eseményeit és fejlődési folyamát a mult században Katona István és Pray György pragmatikusan megállapították: körülbelül ott kellett Paulernek folytatnia az említett latin történetírók munkáját. Új felfogással, új adatokkal, új módszerrel csak az ő művében alakult ki e kor történelme, a mi Paulernek egyik legfőbb érdeme. Ő illesztette be e korszak történelmi folyamát a mai felfogás követelményei szerint egyfelől a magyar nemzet újabb, másfelől a világtörténelmek kritikailag rendezett eseményei közé, hogy a fejlődés organizmusában elfoglalhassa megillető helyét. Ő tette lehetővé, hogy az Árpád-házi Magyarországnak háromszáz éves élete az emberiség művelődésében a többi nemzetekével mint egyúttaló tényező jelenik meg előttünk, a melynek létevel a többi nemzeteknek is számolniuk kellett. Ez magában véve is nagy vívmánya újabb történettudományunknak, első sorban Pauler működésének.

Szakembereink e munkáról még nem nyilatkoztak; de annyi bizonyos, hogy az, a felfogás és előadás némely hibái mellett is, egyike marad a magyar történetírás legbecesebb, legértékesebb emlékeinek. Szükségtelen megjegyeznünk, hogy Pauler e kor minden valamire való adatát felhasználja, oly mélyre ható tanulmány-nyal, helyenként oly eleven színezéssel, a melynyel bármelyik külföldi nagy történetírónak is becsületére válnék. Történelmünknek e leg-homályosabb kora immár világosan kidomborodik előttünk. Felfogásának, adataiból vont következtetéseknek egy-egy másik helyén igazításokat tehet a kritika; de méltányolnia kell az írónak abbéli sikerét, hogy az Árpád-kori Magyarország földrajzi állapotát nagy részt tisztázza; azt a törekvését, hogy a hajdanoknak e legkevésbé ismert háromszáz évében közelebb érezzük magunkhoz őseinket, a kiknek élete feltárul előttünk.

tünk, néhol-néhol színről-színre láthatjuk nemcsak tetteiket s azoknak rugóit, de mintegy bepillantathatunk mindennapi életükbe, szokásaikba, erkölcsi felfogásuk rendszerébe is. A csatateréren elődöntött háborúk után meg-megállapodik az író, részint hogy a fejlődő jogi intézmények s az alakuló egyházi szervezet lényeges és sokszor mellékes részeivel megismertessen, részint hogy párhuzamot vonjon az ősmagyarok műveltsége, államszerkezete, közigazgatása s azon népeké között, a melyektől tanulhattak őseink, részint, hogy a nép életmódját, a nemeseink, jobbágyok, szabadosok és rabszolgák viszonyát nem egyszer apró részletekig földerítse.

Különösen nagy tért foglal el a műben a kereszténység megszilárdulása, a keresztény egyházi szervezet kifejlődése. De ezen nem lehet csodálkoznunk. A kereszténység befogadása és megerősítése az Árpád-házi magyarok történetének legfontosabb része, ez az a káposzta, a mely nemzetünket a nyugati népek polgárosultságához csatolta s mintegy megszabta királyaink és államférfiaink működési körét és irányát. Arra azonban nem találunk feleletet Pauler művében, miért kellett nemzetünknek a római egyházba térnie s miért nem szerezhetett a keleti egyház több hívet őseink közt, holott eddig úgy tudtuk, hogy eleinte a keleti egyház kezdte meg a térítést. Arról sem szól Pauler, milyen roppant hatással volt az országra Gézának és Istvának a római egyházba való térése s mily egészen másként fejlődött hazánk, mint ha a keleti egyház térítette volna meg nemzetünket. De mind-ezt Paulernek történetírói módszere és sajátos felfogása indokolja. Ő óvakodik oly kérdések fölvetésétől, a melyekre határozott feleletet adni az adatok elégtelensége miatt nem tud; óvakodik a priori alkotott elméleteket oly esetekre alkalmazni, melyeknek kuszáltságában nem tud vezérfonalat találni. A mit megír, annak kritikailag tisztázott bizonyítéka van, s ezt vagy ő maga tisztázza, vagy már előre mások megállapították. Ő kevésbé gazdagítja a tudomány új szempontokkal, a kritikai vizsgálódást új irányokkal. Ereje abban van, hogy a fejlődés tiszta képét, a történelmi szellem változásának útját jelöli meg. A fejlődés törvényeit nem annyira magyarázza, mint megérteti, előadva a tüneményeket a maguk külön állásában, a maguk egyediségében, de általánosítani, mint a természet-tudós, kevésbé kíván s csak ott, a hol erre a hasonló vagy egyenmű jegyek mintegy önkéntelenül kínálkoznak. Szigorúan az adatok bizonyosságaihoz tartja magát és sohasem áll a hypothésisek sokszor ingatag talajára.

Pauler eddigi működésében legteljesebb híve Comte Ágostonnak, a positivizmus hirdetőjének, a ki szerint a tudomány csak azt ismertetetheti meg az emberrel, a mit észlelni lehet, s a ki szerint az életben mutatkozó jelenségek vagy a fejlődésnek, vagy a hanyatlásnak képviselői. Pauler felfogása szerint minden jelenség valamely fejlődési folyamank tényezője s így azt hiszi, hogy lassanként a történetíróknak is sikerül oly törvényt fedezniük föl, mint a gravitatio törvénye a fizikában, s ha ezt fölismerjük, egyszersmind látni fogjuk, miképp folyik az emberiség élete. E törvényt még nem sikerült oly meggyőző bizonyítékokkal feltálnia egy történetírónak sem, hogy a különböző tényezők, a melyek egy nemzet fejlődését irányozzák, egy vagy más irányban ne módosítsák azt. De Pauler munkáiból azt a nagy tanulságot merithetjük, hogy a magyar nemzet lényeges jellemző vonásai alapjukban most is azok, a mik ez előtt ezer évet voltak, s hogy e vonások csak fejlődtek, de át nem alakultak, izmosodtak és különböző esetleges jegyekkel társultak, de meg nem változtak. Ezt a tanulságot már a történetphilosoph a fejlődés törvénye megállapításánál jó sikerrel értékesítheti.

A magyar művelt közönség örömeit fogja Pauler munkáit olvasgatni, főleg az utóbbit, mely a legjobbak közé tartozik, a miket történetírásunk felmutathat. S ha közben-közben Szent István, László, Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Vencelzei Endre és mások meglevenült alakjait maga előtt látja, a történetíró kiváló tehetőségeire is gondol, midőn most megjelent munkája előszavának utolsó mondatát ismétli Zrinyi után: «Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók.»

—y—s.

MESSZIRÓL.

Miből van az a toll,
A mivel én hoztam,
Az én kedves rózszám
A levélét írja?
Lehet, hogy aranyból,
Lehet, hogy gyémántból,
Vagy talán valami
Párja után síró
Rab madár tollából,
Szép, fehér tollából.
— Nem tudom, miből van,
De akármiből van,
Áldja meg az Isten!

Örömet, bánatát
A mire leírja,
Miből van, miből van,
A levél papírja?
... Meglehet virágból,
Lilium leveléből;
Vagy talán úgy hull le
Valahogy az égből;
Odafönt csinálják
Haza szálló felhők
Fehér pereméből,
— Nem tudom, miből van,
De akármiből van;
Áldja meg az Isten!

Miből van, miből van
Szíve ohajtása,
Tiszta, hű szerelme,
Hozzám vágódása
Az én galambomnak?
... Lehet, hogy sugárból
Meleg napugrából
Vagy talán hajnali,
Harmatos mezőkön
Egybegyűjtögetett
Pitypalaty-szólásból,
Vadgalamb-búgásból,
— Nem tudom miből van,
De akármiből van;
Áldja meg az Isten!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

BOMBARNAC KLAUDIUS.

EGY HIRLAPTUDÓSÍTÓ JEGYZŐKÖNYVE.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francziából fordította HUSZÁR IMRE.

(12-ik kötetemény.)

XVI.

Kasgária, a keleti Turkesztán, mely lassanként orosz Turkesztánná alakul át.

Kasgár lakossága turkomán eredetű, de nagy mértékben összevegyült a kínaiakkal, a kik készségesen elszegődnek eselédének, munkásoknak és teherhordóknak. Noltitz őrnagy és én, kevésbé levén szerencsések Chapmannál és Gordonnál, nem láthatuk Kasgária fővárosát akkor, mikor az emir hadseregei népesítették meg a zajos utcákat. Nincsenek itt többé lovas dsigittek, sem gyalogos sarbázok. Eltűnt a kínai módon fölfegyverzett és fegyelmzett taifursik pompás csapata, eltűntek a fényes dszidások, a kalmuk ijászok nő lábnyi hosszú ijjakkal, a «tigris» festett paizsokkal és kanócos puszáikkal. Eltűntek valamennyien a kasgári hadsereg festői külsejű harcászai és velük együtt az emir is.

Kilencz óraszor odakerültünk a «Jangi-Sár» nevű városrészből. És itt a fellegráral szomszédos utcák egyikének végén kit pillantunk meg?... Caterna urat és feleségét szörnyű bámulatba mertelve egy zenélő dervis-csapat előtt.

A ki dervist mond, koldust mond, és a ki koldust mond, földézi lelki szemünk a rondaság és a semmittevés legtokéletebbé typusát. S milyen furcsák a taglejtéseik, milyen sajtóságos és rendkívül mozdulatokkal megterítik a hosszú nyakú gitárt, mennyire csavargatják a derekukat a tánceaikban, melyekkel a lehető

legprofánabb legendák és költemények énekét kísérik. Színészükből fölébredt a régi ösztön. Nem bírt a helyén maradni, nem bírt ellentállani a kísértésnek.

Tökéletes szabatoossággal utánozta a taglejtéseket, a mozdulatokat, a teshajlungásokat és már szinte vártam, hogy most mindjárt be fog ugrani a tánczó dervisek közé. — «Lásza, Klaudius úr, — mondá, — épen nem nehéz e derek emberek tánczát utánozni!... Irjon egy turkesztáni operettet, adjon nekem benne egy dervis-szerepet és meg fogja látni, hogy egészen beletalálom magamat a dervisek bőrébe.» — «E fölön nem kételkedem, kedves Caterna úr, — viszonám; — de mielőtt általában ezt a bőrt föltenné, jöjjon a vasúti étterembe és búcsúzzék el a turkomán konyhától, mert nem sokára már a kínai konyhával kell majd beérnünk.» E fölhívás annál szívesebb fogadtatásban részesült, mivel az őrnagy megjegyezte, hogy a kasgári szakácsok általában és méltán igen jó hírnévnek örvendenek.

Caterna úr és neje, az őrnagy, az ifjú Pan-Sao és a saját csekélységem fölözölt meg voltunk lepetve és elragadtatva a főlözölt ételeknek nemcsak mennyiségétől, hanem a minőségétől is. A czukros sütemények szeszélyes sorban váltakoztak a pecsenyékkel és kirántott húsmelettekkel. A színes és neje kijelentették, hogy soha sem fognak elfeledni, — a mint hogy a khódsendi híres ősi baraczkokat sem feledik el, — két ételt, melynek emlékét az angol követség is meg kívánta őrizni, mivel a készítésük módját feljegyezte útleírásában. Az egyik czukorral behintett és zsirban pirított sertésbélből állt, a másik pedig édes mártásban föltalalt kirántott juhszeleltől, hasonlóképen zsirban kirántott almazseleltelkel vegyítve.

Pontban tíz órák egy gong-ütés jelezte a rendőri formaszágok megkezdését. Fölkeltünk az asztaltól, miután meg egy pohár sao-hingit bort kiürítettünk, s a legközelebbi perczben mindnyáján egybegyűltünk a váróteremben. Mindössze hatvanan, vagy nyolczvanan lehetünk. Mindegyikünk kénytelen lesz elsétálni egy asztal előtt, a melynél két kínai úri ember ül, hivatalos egyenruhában: egy hivatalnok, a ki folyékonyan beszél oroszul és egy tolmács, a ki a német, francia és angol nyelvet érti.

A hivatalnok egy meztelen koponyájú, sűrű bajuszú, mintegy ötven éves ember, a kinek a czopfja hosszan lóg a hátán és az orrát csipetű szemüveg díszíti. Ruhája tarka virágokkal ékeskedik.

En a legelső közt mutatom be neki az útlevelemet, mely el van látva a tifiszi konzul és az uzun-adai orosz hatóságok láttatásával. A hivatalnok figyelmesen megvizsgálja. A mandarin hatóságok eljárásai modora mellett az embernek mindig résen kell állnia. Mindazonáltal az útlevel átvizsgálása során semmiféle nehézség sem merül föl és a zöld sárkányos billog feljogosít utazásom folytatására.

Hasonló eredményre jutottam be okiratait a színes és neje is. Azonban Caterna úr valóban megérdemelte, hogy megbámuljam, miáltal az útleveleit átvizgálták, úgy állt ott, mint egy vándor, a ki mindenképen iparkodik szánalmát érzésztetni a fenytűt törvényszék ítélő bírálóan; laposakat pislogatott, ajkai körül halvány mosoly játszódozott, kegyelemért, vagy legalább is elnézésért látszott könyörögni, pedig a legkadekosabb kínai sem találhatott volna okirataiban legkisebb kifogás alá esőt sem. — «Egészen rendben van, — mondá a tolmács. — «Köszönöm, herczegem!» felelé Caterna úr a párisi utazategyerek hanglejtésével.

A mi Ephrinnel Fulkot és Bluet Horácia kisasszonyt illeti, ezek oly simán átsiklottak, mint egy levél a postán. Kinek a papírjai volnának rendben, ha egy amerikai utazó úgynöké és egy angol úgynök-kisasszonyé nem?

Több orosz és kínai utas is minden kifogás nélkül tülesik a vizsgálaton.

Az utasok közt egy amerikai clergymant (papot) pillantok meg, a ki szintén Pekingbe utazik. A körülbelül ötven éves tisztelendő Morse Nathaniel Bostonból, egyike azon becsületes bibliai házalóknak, azon yankee misszionáriusoknak, a kik a legügyesebb üzletemberek közé tartoznak. Lehetőséges, hogy nem is fogok vele érintkezésbe lépni, de minden eshetőségre való tekintettel a 13-dik számot adom neki.

Ekkor Faruskar uraság és Ghangir kerültek a

szemüveges kínai elé, a ki meglehetősen figyelmesen tekintett rájuk. Noltitz őrnagy és én kíváncsian néztük a mongolot. Vajjon szerencsésen tülesik-e a vizsgálaton. Talán meg fogjuk tudni, mit tarsunk róla...

De milyen nagy volt a meglepetésünk, sőt csodálkozásunk a most következett jelenet előttről. Alig hogy a kínai hivatalnok egy pillantást vetett az okiratokra, a melyeket Ghangir nyújtott át neki, rögtön fölkel, mélyen meghajtottá magát Faruskar uraság előtt és így szólt: — «Kegyeskedjék a Grand-Transzasiatik igazgató-tanácsosa elfogadni tizezerszeres tiszteltem kifejezését!»

Faruskar uraság tehát igazgató-tanácsos! Ez mindent megmagyaráz! Orosz Turkesztánban, a külföldön utazó nagy urak szokása szerint, ovakodott magát megismertetni, de most a kínai vasuton ezélszerűnek látja valódi rangjában föllépni és elfogadni mindazon kitüntetések, melyek őt megilletik.

És én bátorkodtam őt, — igaz, hogy csak tréfából, — Ki-Tsang rablóvezérrel azonosítani! És Noltitz őrnagy egyebet sem tett, mint hogy gyanusította! Mindig azt ohajtottam, hogy valamely «kiváló egyéniség» kerüljön a vonatunkra. Nos, hát ez az ohajtásom beteljesült; a «kiváló egyéniség» itt van, meg fogok vele ismerkedni, ápolni és dédelgetni fogom, mint valami ritka növényt és mivel oroszul beszél, kikérdeztem a legvégső rejtékéig! Annyira magamon kívül voltam, hogy csak a vállamat vonogattam, mikor az őrnagy halk hangon így szólt: — «Utóvégre is ez az ember talán egyike azon rablóvezéreknek, a kikkel a Transzasiatik társulat szerződésre lépett, hogy a közbenjárásukat biztosítsa magának.» — «Ej, őrnagy úr, ez még sok tréfának is!»

Az utasok útleveleinél átvizsgálása a végéhez közeleg és az ajtókat már készülnék kinyitni, mikor Weisschnitzerdörfer báró megjelenik, elfogultan, zavartan, nyugtalanul, rémület, és heves, lázas taglejtésekkel. . . Vajjon miért izgomozog, miért hajol és kel föl minduntalan, miért néz folyvást körökörül, mint a ki valamely értékes tárgyat elvesztett? — «Kérem az okiratait!» mondá a tolmács német nyelven. — «Épen azokat keresem, — felelé a báró . . . épen azokat keresem . . . de nem találok . . . A tárczámban voltak, és . . .» Ezzel végig motozza a nadrágja, mellénye, kabátja, kopénye zsebeit — legalább is husz zsebet és nem talál semmit. — «Siessünk . . . siessünk!» ismétlé a tolmács. «A vonat nem várhat.» — «Tiltakozom, hogy nélkülüm elinduljon! — kiált a báró. — Hogyan veszhettek volna el az okirataim? . . . Alkalmasint kiejtettem a tárczámból . . . Majd visszahozza valaki. . .»

E pillanatban egy gong-ütés fölriasztja a pályához visszhangtát. A vonat öt percz múlva elindul. A szerencsétlen német elkezd lármázni: — «Várjanak! . . . Várjanak! Donnerwetter, talán csak lehet néhány perczig várni egy úri ember kedvéért, a ki harminczkilencz nap alatt körülutazta a világot!» — «A Grand-Transzasiatik nem vár!» felelé a tolmács határozott hangon.

Noltitz őrnagy és én, a nélkül, hogy a német báró bajával tovább törődünk volna, kimentünk a peronra, miáltal Weisschnitzerdörfer ur folyvást keresgélte a zsebeiben az érzéketlen kínai hatóság képviselőjé színe előtt.

Végig megyek a vonatunk mellett és úgy tapasztalom, hogy az összeállítását megváltoztatták, nyilván azért, mert az utasok száma Peking és Kasgár közt csekélyebb lesz. A vonat tizenkét kocsi helyett már csak tízből áll és pedig a következő sorrendben: mozdony és szerkocsi, podgyász-kocsi, két első osztályú kocsi, két közé, két másod osztályú kocsi, az elhunyt mandarin kocsija, podgyász-kocsi. Az orosz mozdonyokat, a melyek Uzun-Adától idáig vontattak bennünket, felcserélik kínai mozdonyokkal, a melyeket nem napthával fűtenek, hanem szénrel. A kínai Turkesztánban nagy szentélepek és a vonal főállomásain szeréntrák vannak.

A legelső dolog az, hogy az első podgyász-kocsiból siessék. A vándorok ép most tartanak benne szemlét és én remegek Kinkóért.

Annyi bizonyos egyébiránt, hogy a csalást nem fedezték föl, mert a dolog nagy lármát ütött volna. Csak legalább a Kinko ládáját ne bántásák. Vajjon nem tették-e más helyre? Nem fordították-e föl? Kinko ez esetben nem jöhetne

ki többé belőle és ez igen nagy kellemetlenségére lehetne.

E pillanatban a kínai vámőrök kijönnek a kocsiból, s ajtaját becsukják maguk mögött. A fődolog az, hogy Kinkót rajta nem kapták. Mihelyt lehetséges lesz, azonnal belopódzom a podgyáskocsiba és meg fogok győződni a láda állapotáról. Mielőtt a kocsi felállnánk, Noltitz őrnagy felszólított, hogy menjek el vele a vonat végére.

A jelenet, a melynek ekkor szemtanúi voltunk, nem volt érdekeltlen: Yen-Lu mandarin holttestét a perzsa örök átadták azon zöld lobogós kínai csapatok egyikének, a melyek a Mennyei Birodalomban a csendőrségi szolgálatot teljesítik. Az üdvözült husz kínai katona felügyelete alá kerül, a kik a gyáskocsit megelőző másodosztályú kocsiiban fognak utazni. E katonák egy tiszt parancsa alatt állnak s revolverekkel és puskákkal vannak fölfegyverkezve. — «Kétségtelen, — mondám Noltitz őrnagynak, — hogy ez a Yen-Lu mandarin nagyon fontos egyéniség

Vonatunk csak mérsékelt gyorsasággal halad, mióta Kasgárt elhagytuk. Mögöttünk még látszanak a Pamir hegylánczai, délnyugat felé a Bolor hegység magaslik, a melynek kiemelkedő orma, a Tagharma, a felhők közt tűnik el.

Nem tudom, mivel üsem agyon az időmet. Nem tehetek tehát egyebet, mint hogy egyik kocsiból a másikba sétálok, a kocsi tornácain lézengek, kérdő pillantásokat vetve a láthatárra, mely azonban makacsul hallgat; végre itt-ott hallgatózom.

Még csak árnyéka nélkül is a legesekélyebb balesetnek, vonatunk igen szép időben robogott be a jarkandi pályaudvarba délutáni négy órákor.

Noha Jarkand nem közigazgatási főszékhelye keleti Turkesztánnak, mégis minden bizonynyal legnevezetesebb kereskedő városa a tartománynak.

Jarkandban bizonyos számú kínai utas kiszállt. Helyettük ugyancsak a sárga fajhoz tartozó más utasok szálltak a vonatra, köztük

kelt át a kavicsos torlaszok közt a sekélyebb helyeken. A folyó átvágja a vasutat mintegy száz kilométernyire Khotan előtt, a hova reggel nyolcz órákor érkezünk meg.

Vonatunk két óráig vesztegelt a pályaudvarban és miután e város mintegy előzletetöje a Mennyei Birodalom városainak, legalább felületesen meg akartam tekinteni.

Valóban az ember azt mondhatná róla, hogy turkoman város, a melyet a khinaik építettek. Mind az épületeken, mind a lakosokon meglátszik ez a kettős származás. A pagodák mecsetekhez, a mecsetek pagodákhoz hasonlítanak.

Abban a pillanatban, mikor a vonatra föl akarunk szállni, Popov elém szajad és rám kiált: — «Bombarnac úr!» — «Mi baj, Popov úr!» — «Egy táviró hivatalnok azt kérdezte tőlem, nem e vonaton utazik-e a XX-dik Század levelezője?» — «Egy táviró hivatalnok kérdezte?» — «Az... Es ezt a táviratot adta át az ön számára.» — «Adja... adja ide!»

Átvettem a táviratot, mely már néhány nap

AZ ERDÉSZ HALÁLA.

Bárony István «Erdőn, mezőn» című művének az Athenaeum-társulatnál megjelent díszkiadásából.

volt, mivel az Ég Fia diszörséget küld a tisztelőre... — «Vagy a megvédelmezésére», viszonozá az őrnagy.

Faruskiar uraság és Ghangir szintén jelen voltak az átadásnál, a min azonban teljességgel nem lehetett csodálkozni. Nem volt-e kötelessége az igazgató-tanácsosnak örködni a Grand-Transzasiatik ügynökeire bízott magas rangú halott tetemei fölött!

Az utolsó gong-ütések elhangzottak. Mindenki a kocsiába siet.

Hát a német báróból mi lett? ... Végre itt van ő is. Kirohan a pályaudvar tornácára. Megtalálta az okiratait, a tizenkilencedik zsebe fenékén. Láttamozták is az útlevélét... még épen elég jókor.

— «Tessék beszállni a Pekingbe utazó uraságnak!» — kiáltá Popov érces hangon.

A vonat megmozdul... elindul... tova robog.

XVII.

Vonatunk tova robog az egyvágányú kínai vasuton, mennyei mozdony viszi, melyet a sárga fajhoz tartozó emberek igazgatnak.

mintegy husz kuli (kínai napszámos). Este nyolcz órákor tovább indultunk.

Éjjel hátrahagytuk azt a háromszáz ötven kilométernyi utat, a mely Jarkandot Khotantól elválasztja. A podgyáskocsiban látogatást tevéen, meggyőződtem róla, hogy a láda még mindig a régi helyén állt. Meglehetősen erős horkolás elárulta, hogy Kinko annak rendje szerint visszahuzódott a rejtékelyére és alszik. Nem akartam öt fölébreszteni, hadd álmodják tovább szép jegyeséről.

Másnap Popov értesített, hogy az omnibusz-vonatok sebességével haladó vonatunk elhagyta Kargalikot, a mely a Kiliánba és Tongba vezető utak csatlakozási pontja mellett fekszik. Az éjszaka hűvös volt, mert még mindig tizenkétszáz méter magasán járunk. A gumai állomástól fogva egyenesen keleti irányban haladunk, körülbelül a harminezrededik párhuzamos vonalon, a mely Európában Sevillát, Syrakuzát és Athént érinti.

Csupán egy jelentékenyebb folyót láttunk, a Karakast, a melyen néhány tutaj haladt lefelé és egy lovakból és szamarakból álló karaván

óta várt rám... Talán válasz arra a sürgönyre, a melyet Meryből küldtem a lapomnak Yen-Lu mandarinra vonatkozólag? Fölbontom a sürgönyt... elolvasom... és kiejtem a kezemből. A tartalma a következő volt:

«Bombarnac Klaudiusnak, a «XX. Század» reporterének. Khotan, Kínai Turkesztán.

«Nem mandarin holttestét szállítják vasuton Pekingbe, hanem tizenöt millió értékű császári kincset Perzsiából Kínába. Párisi lapok már nyolcz nappal ezeltől megírták. Igyekezzék jövőre jobban értesülni.»

XVIII.

— «Milliók!... milliók vannak ezen az állítólagos halott vívó kocsin!»

Önkéntelenül kicsuszott az ajkamon ez a vigyázatlan szó, így a titkot nyomban megtudta mindenki, az állomási hivatalnokok úgy, mint az utasok. A perzsa kormány, egyetértőleg a khinaival, csak nagyobb biztonság végett hitette el, hogy egy mandarin holttestét szállítják, holott pedig tizenöt millió értékű kincset szállítottak Pekingbe.

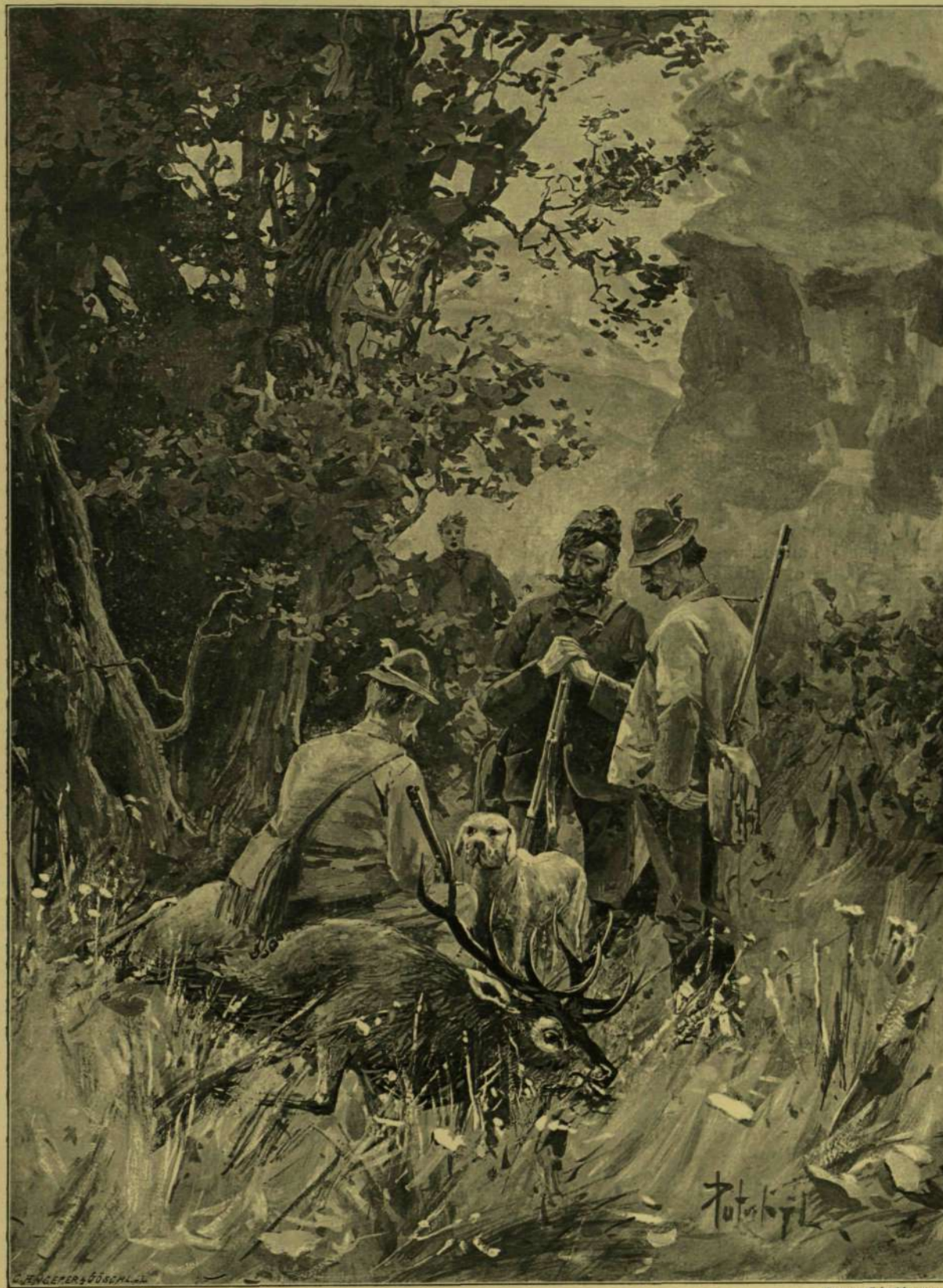
Isten bocsássa meg, hogy ilyen baklövészt — igaz, hogy megbocsátható baklövészt, — követtem el. Miért ne hittem volna el Popov állítását és miért gyanakodott volna Popov arra nézve, a mit neki a perzsa hivatalnokok mondtak Yen-Lu mandarin felől?... Semmi ok sem volt igazmondásukat kétségbevonni.

Mindamellett nagyon meg van alázza repoteri hírségom és nagyon bosszant e baklövés miatt történt rendreutasításom. Mindazonáltal őrizkedem csak egyetlen szót is szólni Noltitz

dag embereké tehetnék. — «En az állítólagos gyáskocsit gyanúsának tartottam, — mondá Noltitz őrnagy, — és épen ezért intéztem kérdést Pan-Saóhoz a néhai mandarin felől.» — «Emlékszem rá, — mondám, — akkor nem értettem az ön kérdésének czélját. Annyi bizonyos, hogy vonatunk igazi kincstár.» — «És hozzá tesztem, — vágott közbe az őrnagy, — hogy a kínai kormány igen okosan eszelekedett, mikor húsz jól fölgyeztetett embert küldött fedezetül. A vonat Kothantól Lan Cseüig két

jutott a baklövéssem, a melyért Chincholle* bizonyosan átok alá vet.

Ezentúl csak egyszerűen meg fogok nevezni néhányat a nagyobb állomások közül, melyeken vonatunk vize és tüzelő anyaga kiegészítése végett meg fog állni. A jobboldalon folyvást látható a távoli láthatáron emelkedő hegyláncz, mely a tibeti fensík éjszaki részét szegélyezi. Balra még sokáig a Gobi végtelen sivatagaim fog tévelyegni a szem. Mindezen területek ugyan a kínai birodalomhoz tartoznak, de a valódi

«AZ ÚJ ERDÉSZ-SEGÉD» CZÍMŰ ELBESZÉLÉSBŐL. — «EZEK AZOK.»

Bárony István «Erdőn, mezőn» című művének az Athenaeum-társulatnál megjelent díszkiadásából.

őrnagynak e fölsülésem felől. A dolog szinte hihetetlennek látszik. Párisban a «XX. Század» jobban van értesülve arról, a mi a Grand-Transzasiatikon történik, mint én, a ki ezen a vasuton utazom. A «XX. Század» Párisban tudja, hogy a vonatunk császári kincset szállít, és én nem tudom! Oh! keserű csalódásai a hirlaptudósítói pályának! Most már a titok köztudomásra jutott, és csakhamar megtudjuk, hogy az aranyból és drágakövekből álló császári kincs azeltől a perzsa sahnál volt letéve, most pedig visszaküldetik jogszerű tulajdonosának, az Ég fiának.

Pontos időben indultunk, és elképzelhető, hogy a vonaton mindenki csak a milliókról beszélt, melyek a vonat összes személyzetét gaz-

ezzer kilométernyi hosszú sivatagon robog végig, és a vasút nem épen nagy biztonságban van a Gobi sivatagon... — «Annyival kevésbé, — őrnagy úr, — mivel, mint ön mondta, az hirlík, hogy a rettenetes Ki-Tsang most a Mennyei Birodalom éjszaki tartományában jár.» — «Úgy van, Bombarnac úr, és tizenöt millió csinos fogás lenne még egy rablóvezérnek is.» — «De hogyan tudhatta meg ez a rablóvezér, hogy a császári kincset szállítják?»... — «Ezek az emberek mindig tudnak mindent, a mit tudni érdekükben áll.»

Igaz, gondolám magamban, pedig nem is olvassák a «XX. Század»-ot

És érzem, hogy elpirulok, mert eszembe

Khina csak Lan-Cseu környékén foglaltunk föl-táruháni. E szerint minden közrehat, hogy utazásunk e második része lehetőleg érdektelen legyen, ha csak a tárczairók istene nem kedveskedik kalandok alakjában azzal, a mit tájképi szépségekben megvont tőlünk. Egyebiránt azt hiszem, hogy vonatunkon elég különböző elem van, a melyeket némi kevés szerencsével és bizonyos képzelő tehetséggel sikerülhet értékesítenem.

A vonat tizenegy órákor hagyja el Kothant és

* Charles Chincholle, a párisi «Figaro» munkatársa. A «reporterek királyának» nevezik. Valódi nevén Hamoise Henrik.

délutáni két óra felé érkezik Keriába, miután Urang, Langar, Pola és Csiria állomásokon áthaladt.

A keriai pályaudvarból délnyugat felé még látni lehet a Karakorum magasait és a Dapsang hegycsúcot, melynek magasságát némely földrajzi nyolcezer méterre becsüli. E hegység tövében terül el a Kasmir tartomány. Itt keletkezik az Indus szerény, apró forrásokból, melyek az indiai félsziget nagy folyamainak egyikét táplálják. Itt válik el a Pamir fensiktől a Himalája óriási hegyláncja, a melyen a földgömb legmagasabb bércei emelkednek.

Kothantól négy óra alatt százötven kilométernyi utat haladunk.

Esti öt órakor újabb állomás, Nia következett, a hol Pevtsov tábornok meteorológiai megfigyelő állomást rendezett be. Itt csak húsz perczig időztünk. Elég időm volt, hogy az állomás éttermében némi élelmiszereket vásároljak. Az olvasó könnyen kitalálja, hogy kinek.

Most már csak kínai származású utasok szállnak fel vonatunkra. Ritkán használnak első osztályú jegyeket, és rendszeren kiszállnak a második vagy harmadik állomáson.

Körülbelül egy negyedóra múlva, hogy Niából elindultunk, Ephrinell Fulk fölkeresett a koozi tornácán és komoly arccal, mintha valamely üzlet megkötéséről lett volna szó, így szól hozzám.

— «Bombarnac úr, egy szívesre akarom önt felkérni. Ejh — gondolám, — ez a yankee nagyon jól meg tud engem találni, mikor szüksége van rám. — «Nagyon szerencsésnek fogom magamat érezni, ha szolgáltatásra lehetek, Ephrinell úr, — mondám. — Mit kíván tőlem?» — «Arra akarom kérni, hogy legyen tanúm.» — «Ah! tehát becsületbeli ügy!... és kivel, ha szabad kérdeznem?» — «Bluett Horácia kisasszonnyal.» — «Őn megverekszik Bluett Horácia kisasszonnyal?» kiáltam nevetve. — «Még nem... Egyelőre csak nőül veszem.» — «Nőül veszi?» — «Igen. Bluett Horácia kisasszony igen derék nő, nagyon jól érti az üzleti dolgokat és kitűnően a könyvitelt.» — «Fogadja szerencsés kivánataimat, kedves Ephrinell úr! Számíthat rám.» — «Ez kétségkívül Caterna úra is?» — «Bizonyára, ő is készségesen közre fog működni, sőt a menyegzői lakomán szívesen fog énekelni is.» — «Enekelhet, a mennyit tessék, — felel az amerikai. — De most beszéljünk Bluett Horácia kisasszony tanúiról.» — «Helyes!» — «Hiszi ön, hogy Noltitz őrnagy elfogadná e tiszteget?» — «Az őrnagy sokkal udvariasabb, hogyszem megtagadná. Ha akarja, beszélni fogok vele.» — «Előre is köszönöm. A mi a második tanít illetli... Kissé zavarban vagyok. Talán Sir Francis Trevelyan... — «Tagadó fejesválas... ez volna minden, a mit tőle remélhetek.» — «Vagy Weisschnitzerdörfer báró?» — «Lehetséges-e ilyesmire kérni olyan embert, a ki a földgömböt útazza körül, és a ki soha sem készülne el hosszú neve aláírásával.» — «Akkor nem tudok mást, mint Pan-Sao urat, vagy Popovot, a vonatvezetőt... — «Bizonyára akármelyik készséggel elfogadná. De hiszen a dolog nem sürgős, Ephrinell úr; ha egyszer Pekingbe megérkeztünk, könnyű lesz megtalálni a negyedik tanút... — «Hogyan?... ha Pekingbe megérkeztünk?... De én nem Pekingben szándékozom nőül venni Bluett Horácia kisasszonyt!» — «Talán Szu-Cseuban, vagy Lan-Cseuban, a néhány órai állomászás alatt?» — «Wait a bit, Bombarnac úr. Van-e egy yankeenek ideje várni?» — «E szerint ön?» — «Még holnap meg fogok nőülni.» — «Itt, a vonaton?» — «Igen, itt a vonaton?» — «Akkor hát én mondom önnek: Wait a bit.» — «Nem én, huszonnégy óráig sem.» — «De kérem, az egybekeléshez szükségünk van... — «Szükségünk van egy amerikai papra, és tisztelendő Morse Nathaniel kézen áll.» — «Beleegyeznek?» — «Hogy beleegyeznek-e?... Ha kívánják tőle, összeházasítaná az egész vonatot.» — «Bravo, Ephrinell úr!... Menyegző a vasúton... ez legalább némi szórakozással kecsgett.» — «Bombarnac úr, az ember soha se halasztsza holnapra, a mit ma megtehet.» — «Igazan van: Time is money!» — «Nem: Time is time!» — egész egyszerűen; ne vesztessünk el belőle soha csak egyetlen perczet se.»

Ezzel Ephrinell Fulk kezét szorított velem és

én ígéretemhez képest elindulok, hogy megtegyem a szükséges lépéseket, a tanúk megszerzésére.

Magától értendő, hogy a völegény és a menyasszony szabad emberek, rendelkezhetnek magukkal és egybekelhetnek a pap előtt amerikai módra, azon unalmas előzmények nélkül, a melyek a formához ragaszkodó egyéb államokban megkívántatnak. Jobb-e ez így, vagy rosszabb? Az amerikaiak azt tartják, hogy jobb, és Cooper azt mondja, hogy «a mi nálunk jobb, az mindenütt a legjobb.»

Mindenek előtt Noltitz őrnagyhoz fordulok, a ki szívesen vállalkozik, hogy Bluett Horácia kisasszony tanuja legyen. — «Ezek a yankeek csodálatos emberek!» — «Épen azért csodálatosak, őrnagy úr, mert ők semmin sem csodákoznak!»

Aztán hasonló kéréssel fordultam a fiatal Pan-Saohoz, a ki így felelt: — «El vagyok ragadtatva, Bombarnac úr. Nagy örömmel leszek az imádandó és imádott Bluett Horácia kisasszony tanuja. Ha olyan házasság, a mely angol menyasszony és amerikai völegény közt, francziák, oroszok és kínaiak tanuskodása mellett köttetik, nem bírna a boldogság valamennyi biztosítékával, akkor ily biztosítékokat egyáltalán nem is lehetne találni!»

Ezután Caterna úra került a sor. Mondanom sem kell, hogy a jó kedvű színész igent mondott...

Már nagyon későre járt az idő, s így a szertartást nem lehetett még ugyanezen este végrehajtani. Egyébiránt Ephrinell Fulk is azt akarja, hogy a dolog annak rendje szerint menjen véghez; ugyanazért még némi intézkedéseket kell tennie. Az egybekelés tehát csak holnap reggel fog megtörténni. Az összes utazók meg lesznek hívva; Faruskiar uság szintén megígérte, hogy jelenlétével ő is emelendi az ünnepély fényét.

Mikor az éjszakabesötétetett, mindenki aludni ment, hogy a holnapi ünnepélyről álmodják. Én elvégeztem rendes sétámat, a kínai őrség által elfoglalt kocsig és meggyőződtem, hogy az Eg Fianak a kocsieit hűségezen őrzik. A kíséret fele ébren volt, a másik fele aludt.

Ejfel utáni egy óra tájban alkalmam akadt meglátogatni Kinkót és átadni neki a Niában vásárolt élelmiszereket.

Hajnali három órakor negyven perczig időztünk Csercsenben, a mely csaknem a Kuen-Lün hegység kiágazásai tövében fekszik. Senki sem látta közülünk azt a szomorú és sivár, fák és bokrok, sőt minden növényzetet nélkülöző tájat, a melyen a vasút észak-keleti irányban áthalad.

Napkelte után vonatunk azon a négyszáz kilométer hosszú vonalon robot végig, mely Csercsent a csarkaliki állomástól elválasztja. A nap sugarai élenken megvilágítják a szikso-kristályoktól csillogó végtelen lapályt.

XIX.

Igen rossz álmaim voltak. Nem olyan álmokat értek, a melyeket az «Álmoskönyv»-ből kell megfejteni. Oh! nem; az egész dolog világos és érthető volt. Ki-Tsang rablóvezér tervet forralt a császári kincsek kézrekerítésére s megtámadta a vonatot a Gobi déli határán... A kincses kocsit feltörték és kirabolták... A tizenöt millió értékű aranyat és drágakövet elragadták a kínai öröktől, kik hősies védelem után valamennyien elesetek. A mi az utasokat illetli... Még két percznyi álom, és megtudtam volna, mi lett a sorsuk... és az enyém is. De mindez elenyészik az éjszaka páráival. Az álom nem elpusztulhatatlan fényképek. A napvilágnál eltűnnek és megsemmisülnek.

Mialatt a vonaton, elejétől a végéig, mint egy becsületes nyárspolgár a mezővárosra fűtéczián végig mentem, Noltitz őrnagy utánam jött és utolért. A mint kezét szorított velem, így szólt egy mongolra mutatván, a ki egyik másodosztályú kocsiiban ült: — «Ez nem azok közül való, a kik Dusakban szálltak a vonatra Faruskiar igazgató-tanácsossal és Ghangirral együtt.» — «Valóban, — mondám az őrnagynak, — ezt az arczot még nem láttam a vonatunkon.»

Popov, a kihez ez iránt kérdést intéztem, azt felelte, hogy ez a mongol a csercseni állomáson csatlakozott hozzánk. Sőt azt is hozzá tette, hogy mihelyt megérkezett, az igazgató-tanácsos azonnal értekezett is vele néhány perczig, a miből azt kell következtetnem, hogy az új utas

szintén egyike a Grand-Transzasiatik ügynökeinek.

Egyébiránt sétám alatt nem láttam Faruskiar uságot. Talán kiszállt volna valamelyik kisebb állomáson Csercsen és Csarkalik közt, hová délután egy óra tájban fogunk megérkezni?

Nem. Ghangirral együtt e pillanatban a kocsin előreszén levő tornáczon álldogál. Élénk párbeszédet látszanak folytatni, a melyet csak koronként szakítanak felbe és észrevehető türelmetlenséggel vizsgálják a roppant síkságot az éjszakketi láthatár felé. Talán az újonnan érkezett mongol hozott valami hírt, a mely ennyire kivetkötözte őket szokott tartózkodó komolyságukból? A képzelgés ismét erőt vett rajtam és kalandokat varázolt elém, rablótámadást és kétségbeesett küzdelmet, mint a múlt éjjel álomban...

Melázásomból tisztelendő Morse Nathaniel ébresztett föl, a ki így szólt hozzám: — «Ma reggel kilencz órakor lesz... Ne feledkezzék meg róla, uram»...

Ah! igaz!... Az Ephrinell Fulk és Bluett Horácia kisasszony esküvője... Lelkemre mondom, nem is gondoltam rá többé. Itt az idő visszavonulnom kocsink öltöző rekeszébe. Egyebet nem tehetek mint inget váltok; egyéb ruhámat nem változtathatok, nagyon nyomós okoknál fogva. Illő, hogy én, mint a völegény egyik tanuja, szintén tisztességes és elfogadható alakban jelenjek meg, mivel a másik tanú, Caterna úr, rendkívüli díszben fog megjelenni.

A színész csakugyan bement a podgyászokcsiba, — még most is remegek a szegény Kinko miatt! — és ott Popov segítségével az egyik ládjából előszedett egy kétségkívül kissé avult jelmezt, mely azonban az esketési szertartás jeleneténél minden bizonynyal nagy sikert fog aratni. Az öltözéke következőképen van összeállítva: vajsárga frakk, érc gombokkal, a gomblyukában bokréta; gyantus minőségű gyémánttal ékeskedő nyakkendő; térdig érő pipacsiros nadrág réz csattokkal; virágos kelméjű mellény; tarka harisnyák, fekete cipők és szürke, hosszú szőrű kalap. Hány völegény, vagy legalább hány falusi völegény nagybátyját játszotta már el színészünk ebben a hagyományos jelmezben!... De annyi bizonyos, hogy kövér arccal, gondosan megborotvált állával, apró szemével és piroscsajkaival igen kedélyes alak.

Caternáné nem kevésbé díszesen öltözött. Ruhatárából könnyen összeállíthatta a nyoszolyóleányt megillető jelmezt: csíkos és szorosan testhez álló derék, zöld gypotszövet tőgya, mályvaszínű feszes harisnyák, szalmakalap művirágokkal, a melyeknek csak az illatuk hiányzik, végre egy csekély árnyéka a fekete festéknek a szemöldökén és a pirosítottan az arczán. Valóságos szinpad! «szende» óna a férjével a menyegzői ebéd után egy jelenetet el fog játszani valamelyik vaudevilleből, bizvaszt számot tarthat a legelőkeltebb tapsokra.

Az egybekelés kilencz órára van kitűzve. A szerkocsi harangja fog jelt adni és olyan kongást fog véghezvinni, mint akármelyik kápolna harangja.

Az utazókat a nagy eseményre egy egyszerű fölírás figyelmeztette, mely az első és második osztályú kocsik ajtajára volt kifüggesztve és következőleg szólt:

«Ephrinell Fulk úrnak a new-yorki Strong Bülül és társai cég ügynökének, van szerencséje önököt meghívni Bluett Horácia kisasszonnyal, a londoni Holmes-Holme cég ügynökjével való esküvőjére, mely a Grand-Transzasiatik vonalának éttermében, folyó évi május 22-én pontban reggeli kilencz órakor fog véghezmenni, tisztelendő Morse Nathaniel (Bostonból) közreműködése mellett.»

«Bluett Horácia kisasszonnyal, a londoni Holmes-Holme cég ügynökjének, van szerencséje önököt meghívni Ephrinell Fulk úrral, a new-yorki Strong Bülül és társai cég ügynökével való esküvőjére, mely... stb.»

No, ha ebből az eseményből nem tudok száz sornyi kéziratot csinálni, akkor nem értek a mesterségemhez.

Időközben tudakoztam Popovnál a vaspálya azon pontja felől, a melyen vonatunk a szertartás megkezdésekor lesz. Popov kijelöli a vasúti menetrend faldobroszán a pontot, a mely a csarkaliki állomástól százötven kilométernyire van, a sivatagon, azon lapályok egyikén, a melyen a Lob-Nor egy mellékpatakja folyik végig. Mintegy nyolcezven kilométernyi hosszú térsé-

Caterna úr és neje bálmulatba merülve.

Ephrinell Fulk és Bluett Horácia kisasszony élénken társalogtak.

«BOMBARNAC KLAUDIUS.»

gen egyetlen állomás sincs, következőleg nem kell attól tartani, hogy a szertartást a vonat megállapodása félbeszakíthatná.

Mondanom sem kell, hogy Caterna úr és én fél kilenczkor már készen állunk megbízatásunk teljesítésére. Noltitz őrnagy és Pan-Sao is elkészültek az ünnepély által kívánt öltözökökkel. Az őrnagy oly komoly arczot vág, mint egy sebész, a ki egy lábat készül levágni. A fiatal kínai arczán pedig az a finom és kissé gúnycsínny kifejezés látszik, a melyet minden valódi párisi emberen észrevehetni, mikor falusi menyegzőn vesz részt. Tio-Kong az ő «Cornaro»-jával szintén jelen lesz a szertartáson.

Háromnegyed kilenczkor még egyik sem jelent meg a jövendőbeli házastársak közül, Bluett Horácia kisasszony bezárkózott az első koozi egyik öltöző-rekeszébe, a hol kétségkívül a menyasszonyi díszszel van elfoglalva. Másrészt az az is valószínű, hogy Ephrinell Fulk még a nyakkendője esokrálval, valamint gyűrűivel, csecsebecsével és egyéb értéktárgyaival bibelődik, a melyek dorozható ékszer-kirakatának a drágaságai. Nem nyugtalanodom miattuk. Ők meg fognak jelenni, mihelyt az óra ütni kezdi a kilenczet.

Csak azt az egyet sajnálom, hogy Faruskiar uságnak és Ghangirnak nagy elfoglaltságuk nem fogja megengedni az ünnepélyen való megjelenést. Vajjon miért vizsgálják szünet nélkül a roppant síkságot? Szemeik előtt nem a Lob-Nor vidékének valamelyik művelés alá vett lapája terül el, hanem a Gobi sivatag, a mely Grjimejo, Blanc és Martin helyreigazításai szerint sivár, kopár és kietlen. Valóban, az ember jogosan kérdezheti magát, hogy mire való az a makacs képzelődés? — «Ha előérzetem nem csal, — mondá Noltitz őrnagy, — valami lappang a dolog alatt.» Mit jelentenek e szavak?... De e pillanatban a szerkocsi harangja vígan megszólal. Kilencz óra: — elérkezett a percz, hogy az étköz-kocsiba menjünk.

Caterna úr mellém állt és csöndesen dudolagatta magában:

A kis torony harangja volt, A mely megkondult hirtelen...

Caternáné a «Fehér nő» hármásából vett dalra a «Villars dragonosai» refrainjával így válaszolt:

Es csengett, csengett, csengett, Eztüst hangjával csengett...

és e közben a szinpadí szokás szerint két karjával a kis harang kötélének húzását utánozta.

Az utazók menetben vonultak be. Legelől a négy tanú, aztán a meghívottak, a kik a falu, — akarom mondani, a vonat két végéről érkeznek: kínaiak, néhány turkoman és több tatár férfi és nő, a kik nagyon kíváncsiak a szertartásra. A másik négy mongol az utolsó koozi tornácán maradt, a kincses koozi mellett, melyet a kínai katonák egy pillanattal sem hagyhatnak őrizetlenül.

Megérkezünk az étköz-kocsiba. Tisztelendő Morse Nathaniel már ott ül a kis asztal mellett, előtte van az esketési bizonyítvány és a házassági szerződés, a melyeket annak rendje szerint jó eleve kiállított. Látszik, hogy gyakorlatában van e legalább is nem kevésbé üzleti, mint egyházi dolgoknak.

A mátkapár még nem érkezett meg. — «Hát ha lemondtak az egybekelésről?» mondám a színésznak. — «Ha lemondtak, — felel Caterna úr nevetve, — akkor a tisztelendő úr engem fog újra össze esketni a feleségemmel. Nagy menyegzői díszbe öltöztünk és ennek a fáradságnak nem szabad kárba vesznie!... Ugy-e bár, Karolina?» — «Ugy van, Adolf!» viszonzá a «szende» csiripelő hangon.

De Caterna úr és Caternáné egybekelésének ez az újabb kiadása fölöslegessé vált, mert ime itt van Ephrinell Fulk úr, a ki ma reggel szakasztott úgy van öltözve, mint tegnap volt, és — ez igen jellemző részlet, — a bal füle mögött most is ott van egy plajbász, mert a derék ügynök épen most végzett be egy számadást a new-yorki Strong Bülül és társai cég számára.

Megjelenik Bluett Horácia kisasszony is, a ki olyan sovány, olyan száraz és olyan merev, a milyen csak egy angol kereskedelmi utazó ügynök lehet. Úti ruhája fölé egy porköpenyegét öltött, ékszeres és csecsebecsék helyett egy erősen zörgő kulcs-csomó függ alá az övéről.

A jelenlevők udvariasan fölállnak a mátkapár belépésekor, a kik miután jobbra, balra meghajtották magukat, egy pillanatnyi időt szakítanak a «lélegzet vétele» — mint Caterna úr mondja, — aztán oldalélnék a pap elé. Tisztelendő Morse Nathaniel az asztal mellett áll és kezét a nyitott biblián nyugtatja, kétségkívül azon a lapon, a melyen Izsáknak, az Ábrahám és Sára fiának, Rebekával, a Rákhel leányával való egybekeléséről van szó.

Az ember azt hihetné, hogy kápolnában van, ha valami harmonium megszólalna. De hiszen megszólal a zene is; nem harmonium ugyan, de legalább annak az unokája: egy harmonika li-beg Caterna úr kezei közt. Egykori tengerész létére ért a fülkínzó hangszerhez és csakugyan eljátsza a «Norma»-nak egyik legérzelgőbb adagió-ját a legharmonikusabb, vagyis inkább legharmonikusabb hangszínezéssel. Ez rendkívül gyönyörködtetni látszik a közép-ázsiai benszülőtteket, a kiknek füleit még soha se bájolta el ez a divatjátát múlt melódia, melyet anyai kifejezéssel lehet játszani e fűvös hangszerezen.

De utóvégre minden véget ér e földön, még a «Norma» adagiója is, és tisztelendő Morse Nathaniel a jegyesekhez beszédet kezd intézni, melyet már számtalanszor elmondott hasonló alkalmakkor. «A két lélek egybeforrása... Hús a húsdoból, vér a véredből... Gyarapodjatok és szaporodjatok... Szerintem helyesebben cselekedtetek volna, ha a közjegyzők szokásos és ismeretes orrhángján egyszerűen elszóltároztok, hogy: «Előtűnk, clegyman-közjegyző előtt, szerződés jött létre az Ephrinell Bluett és társa cég»...

Gondolatom befejezetlenül maradt. A mozdonyról kiáltások hangzanak. A hirtelen működni kezdő fékek fűlsértben nyikorognak. Néhány egymást erő rázkódás kíséri a vonat gyorsaságának csökkenését. Végre egy erős lökésel megállapodnak a kocsik egy porfelhő közepette.

Az egybekelési szertartás természetesen egyszerű félbeszakadt. Az étköz-kocsiban minden halomra dült: emberek és butorok, a jövendőbeli házastársak ép úgy, mint a tanúk. Senki sem volt kétség megtagrtani az egyszulvt. Leirhatatlan zürzavar volt az, jakkiáltások és nyögések kíséretében... De sietek hozzátenni, hogy semmi komolyabb baj nem történt, mert a vonat nem hirtelen állt meg.

«Gyorsan le a kocsikról!» kiáltá az őrnagy. (Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Vén tekenős béka. Mauritius szigetén Port-Louis várakában éldog egy öreg tekenős béka, melyet ember-emlékezet óta ismernek, s már akkor is ott volt, midőn a gyaratot 1810-ben az angolok átvették. Az állat most 200 évnel idősebb lehet, de még mindig oly erős, hogy két embert elbir a hátán.

* Az idő pénz. — ** Az idő — idő.

Lovakból és szamarakból álló karaván kelt át a folyón.

Ott válik el a Himalája heglányca.

* **Indiai fejedelmek czime.** A «rajah» név királyt jelent, de hercegeket is hívnak így «Maha rajah» «nagy király». Ezt a czimet oly fejedelmeknek adják, kik némi önálló, souverain hatalommal rendelkeznek. A királynő neve «rani», a hercegnőké «begam», ebből lett a «begum» elnevezés az előkelők számára. A «nabob» vagy helyesebben «nawab» hivatalos elnevezése az alkirálynak vagy kormányzóknak.

* **Az új francia miniszterium a köztársaság 23 éve alatt most már a 30-ik és Carnot elnöksége idejében a nyolczadik.**

* **Az arany nyújthatósága** oly nagy, hogy 0.74 kilogramm súlyú aranyból oly finom sodronyt lehet készíteni, mely az egész földet körül érné.

* **Cső alakú harangok.** Harrington nevű angol, hogy a harangok jobb összhangba hozhatók legyenek, cső alakban építi azokat, midőn a cső hosszúsága meghatározott hangnak felel meg s ezért a különféle harangok hangjának egyeztetéséhez lehetne eszközölni a cső rövidítése által. Az oly csőharangok hangja állítólag igen tiszta.

* **Az angol parlament a jelen évben 177 ülést tartott s így szorgalmasabb volt, mint valaha, mert eddig csak egyszer, 1838-ban ment az ülések száma 176-ra.**

* **A Sirius csillag** oly messze van a földtől, hogy ha szétrobanna, annak a zajra csak 3 millió év múlva juthatna el hozzánk, míg a naptól a hang már három év múlva itt volna.

* **Óriási hadi léghajót** készített a braziliai kormány Mello admirális hajóhada ellen. Mivel ezt a léghajót villamos motorral lehet irányítani, azt hiszik, hogy segítségével igen könnyen összehozhatóvá lehet a felkelők hajóit.

* **Utopia részvényekre.** Egy amerikai milliomas részvénytársaságot akar létesíteni az Atlanti-Oceánban levő Trinidad sziget megvásárlására, mely szigeten a szociálisták álma szerint új társadalom létesítenék egészen függetlenül más nemzetektől.

* **A béka lélegzése** nem a száján, hanem az orrlyukakon keresztül történik. Ha száját kitérte, akkor orrlyukai bezárulnak; de ha nagyon sokáig volna a szája nyitva, meg kellene fúladnia.

Ghangir és Faruskiar a tornáczon állodgott.

Caternáné asszonyág nem kevésbé díszesen öltözködött.

* **BOMBARNAC KLAUDIUS.**

TERMÉSZETI ÉS VADÁSZATI KÉPEK.

Bárony Istvánnak most megjelent «Erdőn, mezőn» című diszkváziós művéből.

I.

Az új erdőszegéd.

Megállott az öreg erdőszegéd előtt, mint az ujoncz, mikor a vizsgáló bizottság elé kerül. Az erdőszegéd kedvetlenül nézett rajta végig s a régi segédhez, a ki búcsuzni jött, így szólt:

— «Nagyon sajnálom, Pecz úr, hogy válunk; majd dajkálhatom most ezt a gyereket.»

Cseppet sem törődött vele, hogy a «gyerek» hallja. Egy ideig dohogott magában, aztán megkérdezte:

— «Hány éves, barátom?»

— «Virágos tavasszal húsz leszek;» mondta a fiú, megnyomva a számot.

— «Azaz — minthogy most nyár derekán vagyunk — tizenkilencz éves.» S mintha magának beszélne, dörmögte: «A felsőbbek is jobban kinyithatnák a szemüket. Mit küldenek nekem ilyen leányképet? Mintha nem tudnák, hogy ide ember kell, a kinek helyén van az esze, meg a szive.»

Kora reggel volt. A nyár egész ragyogó pompáját kifejtette; a kertben még nem hervadoztak a virágok, nem süttött elég rég óta a nap, hogy felszikkaszthatna volna rólok a harmatot. Alig néhány lépésnyire a háztól, kinálkozott az erdei árnyék, onnan kezdve sok ezer holdon csupa lomb, csupa erdő volt a terület.

Lehetetlen, hogy epés legyen, a ki ilyen helyen lakik. Az öreg erdőszegéd is nagy hirtelen elefedte a boszúságát s kezét nyújtott a fiatal embernek.

— «Egyébiránt, hogy ha már itt van, hát isten hozta!»

Talán még jobban is felmelegedett volna, de kizökkentették a hangulatból. Jött egy kerülő, a ki hírlit hozta, hogy a bükkös alatt vadorzók meglöttek egy szarvasat. A sebesült vad bevágott a Búgába, oda a «róbsic» nem merete követni, de bizonyos, hogy ha egy kis nyilást kaphatnak, beszöknek utána.

Az erdőszegéd haragosan rázta meg a fejét: — «Hogy éppen most kellett elmenni annak a Pecznek! mit csinálunk már most?»

A kerültől kérdezte, de az új segéd felelt neki:

— «Az én dolgom az. A vadorzókat úgy tudom, az erdőszegéd kezelése alá adta a szókás. Minket, ha meglödznek is, nem igen marad utánunk árván senki.»

Hm! ez nem volt éppen rosszul mondva.

— «De isz' öcsém, maga még nem tudja itt a dürgést; azt sem tudja, hogy mi az a «Búgó».

— «Tudom. Mikor ide áthelyeztek, áttanulmányoztam az erdő térképét: a Búgó egy mély völgy, a hol kivált az emsék szeretnek tanyázní.»

Az öreg erdőszegéd kivette a pipát a szájából.

— «Oda találna ön?» (Már önzözte.)

— «Oda. Egy kis vázlatot csináltam a térképről, itt van nálam. S kivett az oldalzsebéből egy kis jegyzőkönyvet, abból egy összehajtogatott hártypapírlapot. Ez az.»

Az erdőszegéd köszöriült a torkán; szokása volt az, mikor nem találta meg mindjárt a szót.

— «Nohát nem bánom, próbálja meg. Odabent van a reggelije, süttessen magának egy kis húst, a mit a tarisznában magával vigyen; a kis kulacsban van bor.»

— «Köszönöm, én már reggeliztem. Húst sütni nincs idő, megteszi egy darab szalonna is. Bort meg so' sem iszom.»

Hm! úgy látszik, ez nincs elkényeztetve. Vagy talán csak most adja annyira az edzettet? No majd meglássuk.

— «Hát úgyis jól van, öcsém. Hanem kár, hogy Brúnó még nem ösmeri, sok hasznát vehetné.»

Brúnónak a vérebet hívták. Zömök, vöröses szőrű kutya volt; a pofája barnás, a szája széle szinte fekete. Ott kapkodta a legyet a pad alatt. Az új segéd csettintett, aztán egy akácfalevelét véve a szájába, utánozta az őz sírását. Nyomban utána azt az éles kiáltást hallatta, a mit a megriadt baköz szokott, mikor menekül.

Brúnó felugrott és odament hozzá; örvendve vigyorgott és izgatottan csóválta a farkát. A fiatal ember megsimogatta s egy darabka maradék szalonnát vett ki a tarisznájából. Azzal meg-

ELINDULÁS.

Guró Lajos rajza.

dörzsölte az arcát s leguggolt. A kutya megnyalta jobbról-balról, mintha összecsókolta volna; utóljára lenyelte a szalonnabört, melyet a segéd az orra elé tartott.

— «Ördögös fickó! ez érti a dolgát.» — Ezt csak úgy magában dünnyögte az öreg, de hangosan is mondott valamit. — «Tudja-e, öcsém, hogy Brúnótól ez nagy kitüntetés? nagyon nehezen barátkozik.»

— «Majd megismerkedünk, úgy-e Brúnó. (A kutya hizelegve dörgölődött a csizmájához.) Most pedig induljunk.»

Mikor az erdőszegéd látta, hogy a kutya vissza se néz, úgy követi az új segédet, még egyszer kitért belőle: ördögös egy fickó! S mintha akkor jött volna egy jó gondolata, visszahívta.

— «Hagyja itthon azt a puskát, vigye el inkább az én golyósomat. Itt van-ni, felszerelve, a tarisznában a kész töltények, csak az elemőzsiát tegye bele.»

A segéd szót fogadott.

— «Majd a kajla-út végén várjon rám, odáig szekerűt visz, megyek én is mindjárt, nem árt, ha többen leszünk.»

Megelégedetten nézett a fiatal ember után, a ki a vérebet csakhamar eltűnt a fák között; aztán nagy sebbel-lobbal összekürtölte a közelben levő kerülőket és sürgős parancsokat osztott nekik.

A kajla-út a bükkösből vezetett egy sűrű vágásba. A hol a nagy erdő a cserével egybeolvadt, ott kerülőkunyhó volt deszkából; nem lakásnak való, csak hogy az erdőörnek legyen hol meghúzódni viharos időkben. Mikor az erdőszegéd szekerének a zörgését hallani lehetett, a segéd, a ki már ott pihent a gypen, felállott s katonásan várta a princzipálisát. Egy jókora darab föld volt a kezében.

— «Mit akar azzal?»

— «Fordultam az imént egyet a kutyával, hogy ne lopjuk a napot. Ráakadtam a sebesült szarvas csapására, csakugyan a Búgó felé haladt. Jó tizenhatos lehet, kiástam egy csapát a késsel, itt van.»

A kemény gyeplőben jól látszott a szarvascsülök erős körvonala.

— «Bizonyos ön abban, hogy ez a meglőtt szarvas?»

— «Csak lépésben ment, a mint a csapák mutatják, mégis szétáll a csülke hegye. Bizonyosan gyengült, erőt vett rajta a betegség. Azután meg Brúnó ráakadt a vére.»

— «Hát akkor csak induljon utána. Én körülmegyek itt az ösvényen. Adjon jelt, ha a Búgóba ért.»

— «Majd huhogni fogok; a bagolyhang jó jeladás nappal, mert azt nem lehet félreérteni.»

A segéd vékony kötéltre fogta a kutyát s be ment vele a sűrűségbe. Nem volt szabad a derék állapot elereszteni, mert ha előre fut, árulója lehet, pedig a vadorzókkal nem szabad tréfálni.

A cserje lépten-nyomon sűrűsödött, mindig kevesebb lett benne a tisztás hely; erős kemény fű borította az apró üres foltokat. Brúnó biztonosan haladt előre, nem ingadozott egy pillanatig sem; sok helyen galytörés is mutatta, hogy merre ment a szarvas. Egy széles vízmosáshoz érkeztek, annak a feneké agyagos volt; ott megint látszott a csapa a földön. Az első jobb láb csapája mellett mindenütt vér, elől kapta a szarvas a lövést, aligha mehetett nagyon messze.

A segéd fürkészve nézett végig a vízmosáson. Nini, hisz ez már a Búgó, itt kezdődik.

Két tenyerét behajtva a szája elé tette s elkezdett huhogni. Az erdő csendje dongva verte vissza a lángbagoly vontatott hangját, szajkó és rigó berzenkedve sikongtak rá a bokrok között. De a kutya kötelet eközben valahogyan elejtette a segéd s Brúnó szabadon érezvén magát, eliramodott. Még nem voltak annyira jóbarátok, hogy a szenvedélyét le tudta volna küzdeni, mikor új vadászszimborája hívó füttvét hallja.

Pedig nagy lármát nem volt szabad ütni. A segéd látta, hogy nem ér a füttölgetés semmit, hát a hogy csak tudott, ment a kutya után.

A vízmosásból megint a nagy erdőbe ért ki, attól a Búgónak jobbra kellett esni. Épen a vén fák mohos oldalát kereste, hogy tájékozza magát az égtájak szerint: a hol zöldebb a moh, arra felé van a hűvös, árnyas fészek. — Egyszerre mély buffogás hangzott el a völgyből. Ott van Brúnó, előtte bizonyosan a megfeküdt szarvas.

Mintha puskából lötték volna ki, úgy rohant beljebb. Elragadta a vadászhevet, de meg arra gondolt: hát ha itt járnak a vadorzók? azok sem engedik a magok zsákmányát s még lelővik a kutyát.

Abban a perczen, mikor ez gondolta, lövést hallott s nyomban rá megszűnt az utatás. Hídeg izadság verte ki a homlokát. Vége van Brúnónak!

Még jobban sietett, előntötte a düh, futtában meggyőződött róla, hogy a puskája meg van töltve. Ott volt a két éles töltény a maga helyén.

A bokrok ritkultak, egy kis nyílason le lehetett látni a völgy aljára; ott valami laposnak kellett lenni, ahol kiverte magát a sás; valószínűleg víz is volt benne, a szarvas nyilván abban feküdt meg.

Még egy iramodás és kint volt a vágás szélén, előtte alig ötven lépésnyire három marczona alak, egyik a kinyújtottatott szarvason ült; Brúnó, a hátlátán eb, hízlekotta kapaszkodott rá.

— «Le a fegyverrel!» — kiáltotta a fiatal vadász s golyós puskája csövét nekiszegte a vadorzónak. Azok egyszerre talpon voltak s lekapkodták vállokról a puskát.

— «Le a fegyverrel, mondom, vagy meghaltok!» kiáltotta a fiú még egyszer s a szeme szikrát hányt.

A vadorzók káromkodva emelték arcukhoz rozoga puskáikat.

Az új segéd nem várhatott tovább, megnyomta a ravaszt. Két hitvány csettenés hallatszott gyorsan egymásután; egyik töltény sem sült el.

A vadorzók ott álltak vele szemközt, három puskacső fekete ürege meredt rá.

S a leányképi gyermek, a helyett, hogy megfutott volna, eldobta a golyós puskát, mely olyan csúfosan cserben hagyta, kirántotta szarvasölő-kését s egymaga vadul nekirohant a három gazfecsőknak.

— «Megállj!» hangzott e pillanatban a sás közül.

Az öreg erdőszegéd emelkedett föl onnan s örömtől ragyogó arccal közeledett a kővé vált erdőszegédhez.

— «Kedves fiam!» — mondta, mikor hozzáért, s gyöngéden megvergette a vállát. Azután megmagyarázta neki a dolgot.

— «Ezek itt az én kerülőim; de te nagyon bátran viselted magadat.» (Most már tegezte is.)

Az új segédnek lángolt a leányarca.

— «Hátha lelöttem volna őket?»

— «Dehogy löttem volna! korpa van azokban a patronokban, nem puskapor. Csak ilyen exámenekre tartogatom. — No, derekasankiállot-tad!»

Brúnó nyihogva ugrált körül a két zöldhajtós kás embert, mikor megölelték egymást.

II.

Az erdész halála.

Bársony István most megjelent *Erdőn mezőn* című könyvében igen érdekesen ír a különféle vadászokról is, melyek közül a legveszedelmesebbeknek mondja a pozsony megyei tótokat:

«A pozsony megyei tót vadászóval találkozni az erdők tilosában egyet jelent egy tanuk nélkül vívott halálos párbajjal. A ki előbb pillantja meg a másikat, az a szerencsésebb; az erdész az önvédelem szent joga kényszeríti, hogy lerázza nyakáról az ólálkodó hiéna-fajzatot; s a vadász, a ki érzi, hogy rászolgált a dörgő üzenetváltásra: nem szokta megkérdezni, mielőtt a fegyvert elsíti, hogy hány gyermek siratja el a kötelesség halottját, ha majd napok múlva ráakadnak itt valamelyik homályos völgyfenéken.»

Igy mondja Bársony, s a művész egy ilyenféle eseményt rajzolt meg az általunk most bemutatott képen.

Az erdész a vadászok golyójától találva, ott fekszik halva a magános hegyoldalban, mellette fegyvere, eszközei szétszórva. Közéleben ott ólálkodik egy pár róka. Híjába, nem félnek már a holt ellenségétől, kit azóta szorongva vár otthon szerető felesége, apró gyermekei. Várják, várják, de híjába várják...

TYNDALL JÁNOS.

(1820—1893.)

A természettudományok egyik világhírű művelője, az angol Tyndall János halt meg közelebb, decz. 4-én, 73 éves korában. Nemcsak hazájában, hanem az egész művelt világban mely részvétet és megdöbbenést keltett ez a gyász esetet, mert Tyndall, a jeles bűvár, egyúttal a tudományos kutatások szakavatott népszerűsítője is volt, talán az egyetlen Flammarion kivételével a legkitünőbb e nemből, oly kiváló író, ki az alaposítással érdekességet is tudott párosítani, kinek dolgozatait szakfériak és laikusok egyaránt élvezettel olvassák.

A legtöbb tudós pályafutásához hasonlóan Tyndall élete sem volt nagyon változatos. Atya szatócs volt; szegény, de értelmes és jellemes ember, ki fia neveltetésére sokat áldozott. Fia 1820-ban aug. 21-én született Leighlin-Bridge nevű angol községben; tanulmányai befejeztével katonai mérnök, majd 1844. óta egy manchesteri cég szolgálatába állott, mint mérnök. A kenyérkereset mellett sokat foglalkozván különböző tanulmányokkal, különösen a vegyészettel szerette meg, melyet 1847-ben egy hamphirei kollegiumban magántanulónak hallgatott. Mielőtt anyagi ereje engedte, 1848-ban Marburgba, az akkor nagy hírű német egyetemre ment, különösen Bunsen világhírű vegyész előadásainak hallgatása végett. Onnan azután még Berlinbe is ellátogatott Magnus tanárt hallgatni.

Mint kész fiatal tudós, de állás nélkül levő ifjú, megismerkedett Faraday híres angol természettudóssal; és méltányolni tudván a fiatal ember nagy tehetségeit, a Royal Institutionnak üresedésben levő természettudományi tanszékére ajánlotta őt, hol években keresztül működött; később Faraday halála után ugyanazon intézet laboratoriumának igazgatója volt. 1876-ban megnősült, Hamilton Claud lord leányát vette feleségül. 1887-ben akkora miatt lemondott állásáról; Hind Headban épített úri lakásában élt, tudományos és politikai kutatásokkal töltve idejét, mert az utóbbi években politikával is foglalkozott s különös figyelmet keltett Gladstone Home-rule javaslatára ellen irt heves hangú röpírata.

Ez a tudós életének rövid vázlata; alig kell hozzátennünk még azt, hogy a mellett több tudományos egyesületben szerepelt s 1849 óta csaknem minden nyaránt az Alpokban töltötte, melyeknek tiszta levegőjét s természeti szépségeit nagyon kedvelte, s melyeket alaposan is tanulmányozott; különösen a jégárrakra vonatkozó tudományos kutatásai szamosak.

A tudós és író valódi élete azonban műveiben van, s ezek sokkal nevezetesebbek és változatosabbak, mint magánélete. Különösen három irányban lehet őt művei után méltatni: mint

komoly bűvárlót, mint a szabadelvűség harcosát és mint a tudományos ismeretek terjesztésének apostolát.

Mint komoly bűvárló a természettudományok több ágában mutatott föl nagy sikert. Igen fontosak a jég természetéről és a jégárrak keletkezéséről irt dolgozatai, melyekkel különösen az Alpok jégárrain tett nagy számú megfigyeléseit illetőleg nagyrészt uttörő volt. Kutatásainak másik tere volt a sugárzó meleg törvényeinek kutatása. Az egyszerű és összetett gázok, továbbá a vizgő viszonya a sugárzó meleghez külön kísérleteinek tárgyát képezte s ezzel kapcsolatban a meleg forrásait is kutatta. E tárgyban közzétett dolgozatai, hat különböző értekezés a «Philosophical transactions» füzeteiben, jelenleg is mintaképei a komoly és alapos bűvárlati módnak. Kutatásainak harmadik nagy tárgya volt az egy időben élénken vitatott és nemzés, vagy magától való keletkezés kérdése, melyre vonatkozólag éles kritikái elmével boncolta az akkor divatozott elméleteket.

Szabadelvű és társadalmi irányú működése inkább az angolokat érdekli; így egészen fölösleges volna itt felsorolnunk a különböző egyesületek körében tett irányú kezdeményezéseit; de nem hallgathatjuk el, hogy 1874-ben, midőn a híres British Association vándorgyűlésének elnöke volt, a vallások és természettudomány viszonyairól oly szabadelvű nyilatkozatot tett, melyek az egész orthodox Angliában vihart keltek.

TYNDALL JÁNOS.

Különbözik mindez a magában véve nagy eredmény eltűnően csekély Tyndallnak, a természettudományok népszerűsítőjének nagy érdemei mellett. A szakfériak a nélkül is becsülték volna emléket; de ezt az emléket hosszú időkre csak az encyclopédiák őrizték volna meg. Népszerű tudományos műveivel azonban érzőnl marandóbb emléket emelt magának. Nagyon kevés embernek adatott meg, hogy ily nyelven beszéljen hallgatóival. Rosseau, Arago, Schopenhauer s a tudomány más született népszerűsítőihez hasonló szenialitással írta ő dolgozatait, melyekből a laikus is megtanulta tisztelni a tudomány komoly módszerét és fáradságos munkáját, de e mellett látta a kutatás eredményének fényes és elkábító hatását is. Három nagy műve maradt fenn ily irányú dolgozataiból: «A hő, mint a mozgás egyik neme», «A hang» és «Tudományos töredékek». Ezek közül az első, a mely a kir. magyar Természettudományi Társulat kiadványában is megjelent s bizonyos nyelven vannak, kik a physika legmagasabb elméleteiből a nagyszerű műből tanulják megérteni s egyúttal bámulni, kik ebből kezdtek világot látni a nap hatalmas központi erejének bámulatos nagy hatását. Évtizedek mulhatnak el, a tudomány természetesen nagyot fog haladni ezen idő alatt is, de Tyndallnak, az ékesszóló és lebilincselő előadású tudósnak emléke egészen eltűnni akkor sem fog. Három népszerű műve valóságos remek: regényesen szép és oktatónan böles. Az ily ember, ki milliókat tanít és nemesít, megérdemli, hogy halálakor néhány sort mi is szenteljünk emlékének.

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG FÖLDKÖRÜLI ÚTJA.

Írta a «Vasárnapi Ujság» számára egy tengerészirt az «Erzsébet» hajó főfőldzetén.

A Melanéziai és Maláji szigetek között.

(XI. kötetmeny.)

Az öböl egyik szögletében, gyér növényzettel fődött dombokon látható elszórtan néhány olyan czinbádóg-lemezekből hamarosan hevenyészett ház, a melynek oly gyakori az új, ideiglenes telepítvényeken. Néhány kilométernyire tőlük egy parti pápa falu kunyhói látszanak, melyek czölöpökre építve mintha falábakon állnának a tenger vizében. Egy magasabb dombon egy magányos, de szintén egyszerű ház emelkedik egy jelző árbocezzal, melyen az angol lobogó van főlvonva annak jelül, hogy az a kormányzó háza. Ezek voltak Port-Moresbynek összes látnivalói, melyeket hajónkról kifürkészhetünk. Nem is kell egy világtörténet tengerész tapasztalataival birni, hogy ilyenek láttára ott hagyja az ember zavartalanul a frakkot, zubbonyt és tudjisten mely szőrnyalómányait a szabófantáziának, hanem azok helyett előhúzzon valamely ócska vászon ruhát. Ezt a ruházatot ócska oszmák és egy hihetetlen formájú tropikus parafaisak, vagy egy széles karimájú abruzi rablókalap egészítik ki. Félvállra vetjük a puskát, felkötjük a töltény-övet és kész az öltözék, melyben ugyan minden civilizált országban elfognának bennünket, mint gyanús, a közbiztonságot veszélyeztető embereket, hanem itt az új-guineai erdősegeken tökéletesen szalonba való vagyunk így is.

Tehát kiszállunk a partra, ott a czinbádóg-házaknál. Először is megnézzük, vajjon nem únta-e el magát tegnap óta a commander (katonai parancsnok) meg a treasurer (kincstárnok, pénzügyi hivatalnok). Mind a ketten a hajón voltak tegnap látogatást tenni, mint itteni gyarmati tisztviselők, mely alkalommal néhány pohár sherryt kívül nagyon érdeklődnek a Mannlicher-puska iránt, illő tehát, hogy visszaadjuk látogatásukat és szintén érdeklődjük a «peg»-en kívül (whiskey vagy cognac szódavizzel); a forró égőv alatt igen kedvelt ital), a gyermekeiket élő gyarmat helyzete iránt. Ők is egyszerű vászonruhában látogattak meg minket, tehát nem fogják zokon venni, ha abruzi rablóöltözötben kopogtatunk be náluk egy kis tereferére. Azután majd elballagunk egy kicsit a pápa faluba is és útközben ledurrantunk néhány galambot vagy papagályt.

Ilyen szórakozási tervvel szálltunk először a partra Port-Moresbyben. Hanem mindjárt az első pontnál, t. i. a látogatásnál megakadtunk, olyan kedves és érdekes emberek társaságába jutottunk. Mert nem kell ám gondolni, hogy az ismeretes angol hidegség valamely benső szívbéli tulajdonsága lenne az angol nemzet fainak, hogy ők a barátság és vendégszeretet szép erényeit nem ismerő különzők volnának. Ez, ha az angol embernek csak külső megjelenése után itélünk, elhamarkodott ítélet volna. Az igaz, hogy az angol nehezen barátkozik, nem közlékeny mindjárt öt percznyi ismeretség után, nem simulékony és kevésbé udvarias; nem árasztja el az embert rögtön, az első bemutatás után a bókák és kellemeskedések záporával, mint a francia, és általában nem tartja kötelességének, hogy azért, mert valakivel történetesen össze hozta a véletlen, azt mulattassa is. Elnélfogva az angolt első látásra ridegnek, érzéketlennek és különzőknek véljük. Van is valami fesszeség a megjelenésükben, a mi reánk, a kontinens népeinek vérmesebb természetű fiaira visszatartólag hat. Tartózkodásuk miatt társaságuk kezdetben tagadhatatlanul untató. De ez csak mind külső modor és mez. Az angol ember hasonlít hazájához, a fehér sziklapartokról övezett Albionhoz. Az év nagyobb részében ködbe és hűvös, esős levegőbe van burkolva, melyhez mi, a napfényhez szokott dél lakosai, nem vagyunk hozzá szokva; és mégis ott tenyészik a legszebb és legüdebb zöld pázsit; Albion erőteljes fiait hideg külsővel ruházta föl a természet, de a barátságos burkok alatt meleg szív van. Ha hosszabb ideig vagy velük együtt, ha észreveszi, hogy iránta és nemzete iránt érdeklődöl; ha megkedvel: mindinkább fölmelegsik, testi-lelki barátoddá válik és körülvesz az igazi előkelő

vendégszeretet minden gondosságával a nélkül, hogy azt oly lármásan tüntetően tenné, mint pl. mi magyarok.

Ebből a kemény, de nemes fából voltak faragva a mi port-moresby-i ismerőseink is, a gyarmati tisztviselői. Kezünkre jártak gyűjteményeink gyarapításában. Ha kirándulást akartunk tenni, lovakat szereztek. Egy szóval mindent megtettek, hogy a máskülönbben kietlen kikötőben jól érezzük magunkat.

Első látogatásunk alkalmával a commander és a treasurer társaságában még egy harmadik tisztviselőt is találtunk. Hanem ha már a treasurernek elnevezése is csak hozzávetőleg jelzi foglalatossága természetét, hivatalának mibenlétét, — mert a pénzügyi dolgokon kívül sok mást is végez: akkor teljesen lehetetlen a harmadik tisztviselőnek csak némiképp is jellemző hivatalos elnevezést adni. Valóságos mindenese ő. Kikötőmester (harbour-master), posta-mester, sürgöny-mester, egy szóval ha nem ezermester is, legalább is tizenöt-mester, mert elbészélése szerint 15 hivatal egyesül a kezében. Tehát erről a sokoldalú gentlemanról rögtön elhiszszük, hogy bármily egyszerűek is, ezen még csak alakulásban lévő gyarmat állapotai, eléggé el van foglalva, hogy agyon ne unhassa magát. De ugyan miképp is tölti idejét a commander, mikor itt egy szál angol katona sincs, a kivel gyakorlatokat tarthatna? Hát biz ő egyszerűen avval foglalkozik, hogy Angol-Új-Guineát meghódítsa! De hogyan? Annak a módját is elbeszélte.

Az Új-Guinea lakosságát tevő pápuák igen sok törzsre oszlanak; úgy szólván minden egyes falunak 200—300 főnyi lakossága egy-egy külön törzset alkot. Az egyes törzsek között nincs semmi összekötő kapocs; hiányzik az együvévalóság és az összetartozás érzete, s oly kevés között az érintkezés, hogy még a szomszédos törzsek nyelve is különböző. Ez a körülmény teszi lehetővé és megmagyarázhatóvá a pápuák könnyű meghódítását. Az angolok az egyik törzsszel harcokolnak a másik ellen, és így nélkülözhetik saját katonáikat. A commander kiválasztott vagy 150 harcost a Port-Moresby körül lakozó, már tökéletesen meghódított törzsek javából, elsázt, vakmerő, föltétlenül engedelmességek embereket, a kiket folytonos gyakorlatok által annyira kiképezett a lövésben, hogy a czéklörnek mindig kellő közepébe találnak. Ezekből áll a gyarmat katonasága, mely fölfelegyerve a 16 lövetű Colt-féle ismétlő fegyverrel, csekély száma mellett is félelmes haderő. A commander évenként többször rendez expedíciókat a szigetnek nagyrészt még egészen ismeretlen belsejébe, hogy a különböző vidékeket kifürkészsze. Ezen expedíciókra vagy húsz embert visz magával legjobb katonáiból szükség esetére, mint mondá, mert elve, hogy lehetőleg barátságos lábon álljon a bensülöttekkel és velük eleinte minden erőszak használata nélkül lépjen összeköttetésbe. Ha azonban ellentállásra talál, akkor habozás nélkül a fegyverre bizza a diplomáciai értekezés folytatását. Fölállítja húsz emberét; azok aztán olyan nyelven beszélnek, melyet Új-Guinea összes törzsei kevés gyakorlat után megérthetnek, t. i. a Colt-puska nyelvén. Néhány percz alatt fele az ellenszögölőknek harképtelen, a másik fele vagy megfutamodik, vagy megadja magát. Az első térfoglalásnál még nem levén Új-Guineában bensülött csapatok, a Salamon-szigetéről áthozott harcosokat használták az angolok.

Ily módon terjed és szilárdul Anglia tekintélye és hatalma Új-Guinea azon területén, mely a német és hollandi kormányokkal kötött egyezmények alapján 1886 óta az ő uralma alá tartozik. A rend és fegyelem, mely legalább a már teljesen elfoglalt parti részekben uralkodik, példás. Ennek bizonyosságul egy példát említek föl.

Az angolok megtiltották területükön minden más nemzetek számára a fegyverek bevitelét. Kérdem tehát a commandertől, mi módon gátolja meg, ha néhány száz mérföldnyire Port-Moresbytól, vagy más, szintén már európaiaktól is lakott parti telepítvénytől pl. egy hollandi hajó kiköt és akár egy egész rakomány fegyvert a partra szállít? Hiszen még nincsenek figyelő, jelző és telegraf állomásai a parton? «De vannak» — felelé a commander. — «A mi jelző, figyelő és telegraf állomásaink emberekből

«NO, NÉZD AZ ÖREGET.»
Kacsányi Ödön festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

állanak. Kötelessége minden bensülöttnök, hogy rögtön jelentést tegyen, ha egy idegen hajót megpillant. Elfut a legközelebbi faluig, ott közli a hirt, melylyel egy ottani ember azonnal tovább fut, és így tovább. És ez a híradás igen gyorsan történik. Az «Erzsébet» érkezését például már egy fél nappal előbb tudtam, mikor a part-látókörében Port-Moresby felé vette útját. Hogy mulasztás, vagy szantszándékos titkolás nem fordult elő, az bizonyos, mert a bensülöttek tudják, hogy a legkisebb mulasztás szigorú büntetéssel torolatik meg. A bűnös átadom a mi chief-justice-ünknek (főbíró), a ki nem sokat szokott teketóriázni. Van egy rabtelepünk itt a közel fekvő szigeten, a hol alkalmuk és idejük van a raboknak mulasztásai fölött gondolkodni és azokat megbánni.»

Egy társam meglátogatta ezt a rab-szigetet, melyen egyetlen egy felügyelő 40—50 gonosztevőt tart féken. A becületes beefsteak-évó barátságosan fogadta társamat és meghívta, hogy vegyen részt lunchjén, mely igen szegényes lesz, — mondá, — mivelhogy nem várt vendéget. Biz azt el is lehet hinni neki, hogy az ő magányos rab-szigetén éveken át nem fordul meg utazó. És ime mégis, midőn az asztalhoz ültek, izletes, részben konzervból álló gazdag ebédet szolgált föl egy rab. Végül még az angol nemzeti tézta, a plum-pudding sem hiányzott.

Az angol soha egy szikrányit sem hagy el abból, a mi angol nemzeti sajátjás. Mintegy külön sziklaként áll a többi népfajok között, szilárdan, változatlanul. És a többiek alkalmazkodnak ő hozzá. A hol tenger van, oda eljut az angol, és a hová ő a lábát letette, ott mindenki ért és beszél angolul, ott mindenki angol izléshez alkalmazkodik. És ezen szilárd, konzervatív jellem egyik főtényezője Anglia világhatalmának. Ha ezen, az egész világra elszórt nemzet fiai nem maradnának meg mindenben mindig angoloknak, rége elmerült volna a többi népfajok özőnében.

(Folytatása következik.)

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT Téli KIÁLLITÁSÁBÓL.

«No, nézd az öregot.»

Kacsányi Ödön festménye.

Távol a népes sétahelyektől s a lámpák idyllt zavaró világától, látjuk az öreg tábornokot, egy jól megtermett menyecskekné udvarolni.

A hold szelid világos, titokzatos fényét árasztja a jelenetre.

Talán ifjúkori emlékek rajzanak az öreg úr lelkeben s azt képzeli, hogy ismét a sarkantyúval hűyében pengető lovas tisztcseske, ki nem egy szépségnek rabolta el szívét. Merészebb bókot talált föl s fesztelen otthonossággal visel-

kedik, ily távol a szemektől. Ki merné mondani, hogy nem helyre legény ő még; habár messze hagyta magától a letűnt felszáradot. S hogy bele meledgett, sapkáját is letette, s gyér hajzata ezüstös fényben tündöklök a csendes holdvilágnál.

A menyecske úgy látszik igen meg van tisztelve ily magasrangú kedveskedéstől s szívesen állja a nem épen veszedelmes ostromot. Szinte azt mondja magában a haladott korú hadastyánt szemlélgetve: «no, nézd az öregot ugyan ki hitte volna.»

Olyan jó humoros hangulatban van e két alak, hogy halljuk beszélgetéseiket s hozzáképzéljük a nagy fák susogását körülöttük s a távolból elő-elő csillámló lámpák imbolgó fényjátékát.

Kedvelt és sokakból dicséret képe a tárlatnak, folyton derült perczeket szerezve a látogató kö-zönségnek.

r-1.

A REPÜLŐGÉP PROBLÉMÁJA.

Úgy látszik, a repülőgép legújabb osztrák föltalálója, Wellner elől a kolozsvári egyetem tudós mathezi-professzora, dr. Martin Lajos, el van tőkélve elvitatni a pálmát. Múltó és érdekes vetélkedés ez két érdemes tudós és technikus közt, kiknek egyikéről rége tudjuk, hogy kedves feladata megoldásával évek óta foglalkozik, míg a másikat feszült várakozás hősévé avatta a bécsi mérnök- és építész-egyletben nem rége tartott felolvasása, melyben teljes komolysággal magának tulajdonította a repülőgép föltalálását.

A legvalószínűbb azonban, hogy mindkét találmány még egyelőre csak a teoriák burkolt ködedés üzi alaktalan kísérteit. Az emberi művelődés története számtalan kísérletet ismer, melyek az eddig technikai lehetetlenségnek tartott vívmány, a repülő ember gépezetének megteremtésére irányultak, a nélkül azonban, hogy mind e sok kárba vesztett erőfeszítés biztos fogantnyt nyújtott volna az utókor fáradozásaihoz.

Eredeti elvek szerint akarta megvalósítani a civilizáció nagy gondolatát, a térben szabadon közlekedő s a végtelenségben nem korlátozott embert a szász Albert, kinek gondolata az volt, hogy, mivel a tűz könnyebb, mint a levegő, ebből az következik, hogy a levegő a tűz segítségével hajóztató. Ha tehát egy tüzzel megtöltött hajót a levegőbe bocsátunk, az nem fog elmerülni; de ép úgy, mint a hogy a vízzel megtöltő hajó elmerül, a léghajó is aláhullana, mielőlt a levegő belehatolna.

Ezt a nem egészen tudományosan kifejezett törvényt, mely voltaképen a ritkított levegő teoriájára volt alapítva, némi módosítással

mondását már a nyár végén beadt, de Sándor király csak egy pár nap előtti fogadta el meleg köszönetét...

KRESZTICS György, a magyar országgyűlés horvát tagja, Eszék város képviselője, meghalt Budapesten, 68 éves korában.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: ALBERT ANZELM, magyar honvédőrnagy, éjszak-amerikai ezredes, St.-Louisban.

Özvegye s egy leánya maradt. — EDVI ILLÉS ZSOMOND, a főváros egyik ismert orvosa, hosszas betegség után.

— HORSETHY Károly, régebben egy fővárosi nevelő- és tanintézet tulajdonosa volt és irodalmi téren is nevet szerzett Petőfi-fordításával.

— MARCELL Géza, a magyar operaszínház nyugalomba vonult segédrendezője, Baján, 57 éves.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

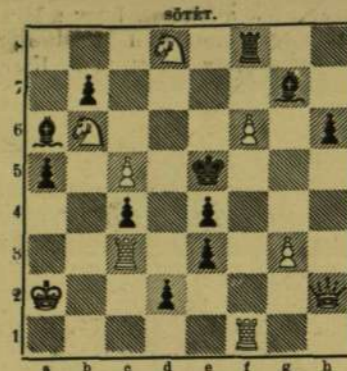
— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

— ÖZV. GR. BETHLEN GÁBORNE, szül. Bethlen Klára grófnő, gr. Bethlen Gábor képviselőnek és az E. M. K. E. elnökének édesanyja.

SAKKJÁTEK.

1810. számú feladvány, Valle G. B.-től.

(A «Nuova Rivista» feladvány tornáján első díjat nyert.)

VILÁGOS.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1800. számú feladvány megfejtése

Arnell A.-től.

Megfejtés.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. V47-d6 ... Ke4-f5: (a) 1. V47-d6 ... Ke4-f5

Az 1801. számú feladvány megfejtése

Walcott G. H.-től.

- 1. V12-b2 s megfelelőleg mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Egy százaz rózsalevélre. Örömmel látjuk ebből is tehetségének fejlődését, izmosodását. A költői hangulatot meg tudja találni s erősen ki tudja fejezni; kár azonban, hogy nagyon is szereti a szakadozott, homályos előadást, ez — mikor már az érthetőség rovására megy — hiba.

Szerelmes versikék. A kis dalok ügyesen vannak alakítva, elárulják a belső forma iránti érzéket; de többnyire azt a benyomást teszik, hogy szerző a gondolat hiányát egy külső fogással igyekezik leplezni.

Tengeliczék. Forrás partján. Dalok. I-IV. Tulajdonképen a két első is dal akarna lenni; de hogyan lehetne ilyen kerékbetört, darabos nyelven dalokat írni.

A hazáért. Lendületesen van megírva s egyes helyei — pl. a harmadik versszak negyedik sorát — igazán szépek; kár azonban, hogy a gondolat nem fejlődik benne, hanem körülbelül ugyanazt látjuk variálva valamennyi strófában.

Nem azért szeretlek. Költői tehetséget nem árul el.

Bandi bácsi. Van benne néhány találó vonás; de az egész elnyújtott, lapos, alantjáró vers, nem is említhet, hogy refrainje Petőfi «Sári néni»-je refrainjének utánzata.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 49-ik számában közölt képtalány megfejtése: Roszra viszi az embert a harag.

Heti naptár, december hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates and religious events.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Fouillardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krajczárig — sima, kockás, csikos, virágos, damaszott minőségben (mintegy 240 féle diszpozitó és 200 különböző szín és árnyalatban) szállít postabőr és vámtmentesen Henneberg G. (ca. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba cím. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Hollandi Életbiztosító-Részvény-Társaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdamban.

A legelőnyösebb feltételek és módzatok mellett köt biztosításokat

az ember életére.

— 1892 év végéig —

73 millió korona biztosítás köttetett.

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 20. szám.

Igazgató:

Tolnay Lajos

min. tanácsos, országgy. képviselő.

A vezér-képviselőség mindennemű kérdésre szívesen szolgál felvilágosítással.

Referenciákat ad:

a Magyar Általános Hitelbank.

Advertisement for Brausweller Janos watches, featuring an image of a watch and text: 'MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller Janos. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE'

Advertisement for Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények, featuring an image of a child with blocks and text: 'A Richter-féle Türelmi játékok: Columbus tojása, Villámhárító, Haragtűrő, Gondúzó, Pythagoras stb. Az új füzetek, kettős játékok felett érdekes feladatokat tartalmaznak. Egy játék ára 35 kr. Csak a „Horgonynyal” ellátott játék valódi! Richter F. Ad. és társa.'

Képek, Laterna magica számára, sciopticon és kőfátyolkép-készülékek, átvégre történő levonásra, minden nagyságban ajánl Hesse műintézte, Lippósbán.

2 marhaméreg

1000 kilós kartával és 2 d. 4000 kilmos hidmérleg skálás súlymérővel, vas állvány és traversekkel, mind új és jó állapotban, a Bugányi és Társa cégétől, erősen építve minden gyár, gőzmalom, szeszégető, gazdaság, serfőzde és község részére pénzbírság terhe mellett hatóságilag előírva, magyar hitelintéssel, haláléset miatt igen olcsón egyenként is adó Sophie Hiesmerer földbirtokosó, Wien, III. Hirtgasse 23. földszint, ajtó 4. szám.

KÉ-

pes Családi Lapok. Szépirodalmi, hitvall. Szerkesztő: Tolnai Lajos. Előfizetési-ára: egész évre 6 frt, fél-évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Műtatvány-számokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal, Budape t. V., Nagykörna-utca 20. szám.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A régi Magyarország utolsó éveiben.

Regény.

Irtta Pálffy Albert.

Ára füzve 2 frt. — Vászonzótésben 2 frt 50 kr.

ÚJ KÉPESKÖNYV.

Utmutatás a szemléletre, gondolkodásra, számlálásra és beszélésre.

2½-7 éves gyermekek számára.

Használatul a családban, kisedodovákban, siket-néma-intézetekben és az elemi oktatás első fokán.

Tervezte és kidolgozta Bohny M.

Több mint 400 kép harminczhat színezett táblán.

Harmadik kiadás. — Ára költve 3 frt.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket

épitkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a

belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szer-

kesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket

bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag-

csöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez,

czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy

fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-

nemű zúzógépek. 132. sz.

PSERHOFER J.-féle gyógyszerár

Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel-

vértisztító labdaccai

melyeket azelőtt «Egyetemes labdacskok»-nak neveztek jogosan megérdemlik az utóbbi nevet, mivel ezek a labdacskok nagyon sok betegségben használhatók kifizető hatásúak. Ezek a labdacskok sok évtized óta vannak általános elterjedve és keves olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kitűnő házi-szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacskokat háziszerek különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epekeri-gés zavara, májbaj, bélyengesség, feltűvődások, az agyban való vértolul-lás, aranyér esetében stb. Vértisztító tulajdonságuknál fogva különösen jó hatásúak vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdacskok hatására enyhe, fájdalommentes nem okoznak és így a leggyörgyebb beteg és gyermekek is bírságot bevehetnek.

Ezen vértisztító labdacskok több mint 100 év óta tiszta és hamisítatlan minőségben kaphatók az «arany birodalmi almához» ezimzett gyógyszerárban Bécsben Singerstrasse 15. szám a., és egy 15 szem labdacskot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. 4. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 krba kerül; bérmentelen utánvételi küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előleges beklüldésénél (mi legjobban postautalvánnyal eszközölhetik) bérmentesen küldésel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 forint 30 kr. és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül. — E kívül még mindennemű megbízások elfogadjatnak a leggyörgyebben és legelőnyösebben teljesítetnek az «arany birodalmi almához» ezimzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacskok valódiak, melyeknek használata utasítása J. Pserhofer aláírással van ellátva és ezen aláírás minden doboz födelén vörösen van nyomtatva. Raktár Budapesten, Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. sz. a.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

GYULAI PÁL

KÖLTEMÉNYEI.

Két kötet.

Harmadik bővített kiadás.

A költő aczélmetszetű arcképével.

Ára füzve 4 frt. — Diszkötésben 6 forint.

GYULAI PÁL

EGY RÉGI UDVARHÁZ

UTOLSÓ GAZDÁJA.

Dörre Tivadár rajzaival. — Harmadik kiadás.

Diszkötésben 2 frt.

GYULAI PÁL

NŐK A TÜKÖR ELŐTT.

BESZÉLY.

Feszty Árpád rajzaival. — Harmadik kiadás.

Füzve 1 frt 40 kr. — Diszkötésben 2 frt.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Kölcsei

Kölcsey Ferencz

minden munkái.

Harmadik bővített kiadás.

A költő

aczélmetszetű arcképével.

Ára költve 4 vászonkötésben 12 frt

Ára költve 7 diszkötésben 16 frt.

TOMPA MIHÁLY

VIRÁGREGÉK

HETEDIK KIADÁS.

A költő arcképével.

Ára füzve 2 frt 50 kr.

Vászonzótésben 4 frt.

D. szkötés francz. bőrbén 5 frt.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

KISFALUDI

KISFALUDY KÁROLY

MINDEN MUNKÁI.

Hetedik bővített kiadás. — A költő aczélmetszetű arcképével.

Sajtó alá rendezte

BÁNÓCZI JÓZSEF.

Hat kötet. — Ára füzve 8 frt. Vászonzba költve 12 frt.

KISFALUDI

KISFALUDY SÁNDOR

MINDEN MUNKÁI.

Negyedik kiadás. Kiadja Nyolcz kötet.

ANGYAL DÁVID.

— A költő aczélmetszetű arcképével. —

Ára füzve 12 frt. Vászonzba költve 15 frt.

BURNS RÓBERT

KÖLTEMÉNYEI.

Fordította

LÉVAY JÓZSEF.

KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG. A KÖLTŐ ARCKÉPÉVEL.

Ára füzve 3 frt. — Diszkötésben 3 frt 60 kr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását esz-közi mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
 Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
 mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfitábor- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a posta mellett és
 VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Cégen össze nem tevéstendő Földvári J. (Jahab) céggel.

TESTORY ÉS FIA
 Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.
 a nagy Kristóf áttellenében.
 Alapított 1805-ben.
 Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmü- és
 bőrárúk főraktára.

SCHOTTOLA ERNO
BUDAPEST (Fonciere palota).
 Ajánlja dús raktárát
 vízhatlan esőköpeny, gummi sárczipő és esz-
 mákból. Sebészeti műszerek és kötszerekből
 stb., valamint torna- és testező szerekből, úgy-
 szintén gummi és linoleum szőnyegekből.
 Sebészeti, műszaki és pinczegazdálkodási árjegyzéket
 kívánatra bérmentve küld.

Zongorák és Harmonikumok!
 Legjobb és legújanyo-
 sabbban kaphatók
Éder Antal Gyulánál
 Váci-utca 4-6.
 Alapítva 1846.

KILIÁN FRIGYES
 m. kir. egyetemi könyvtáros,
 IV., Váci utca 30.
 A magyar, francia, angol és német
 nyelven dús raktára. — Díszmü-
 nyek. — A világirodalom remekirői. —
 Építészeti és technikai munkák. —
 Irtványok stb.

WATTERICH ARNOLD
 Budapest, VII., Dohány-utca 1. sz.
 Cikkek a bőrkészítéshez. — Árjegyzék
 és kezelési könyv ingyen.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci-utca 12.
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenmü fény-
 képzési gépek és készülékekből.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ara 2 frt.

Schachner József A.
BUDAPEST,
 Nádor-utca 15. sz.
 Diós és mákos patkók,
 lipcei stollen,
 torták, cukorkák.
 Biscuits, kétszersült- és
 tea-sütemény-gyáros.

HABITS ANTAL
 hangszerész és különleges cimbalom-készítő
 a fő- és szekvárosi zenekola szállítója.
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. sz.
 Ajánlja szak-
 szerű tapasz-
 talatai szerint
 javított és sa-
 jáképzésű ké-
 szített erős
 és tiszta
 hangu
czimbalma it *Arjegyzék kívánatra
 valamint mindennemü ingyen és bérmentve.*

**A magyar ipar- és kereskedelmi bank
 részvény-társaság váltóüzlete.**
 Budapest, V., Nádor-utca 4.
 Mint kitünö tökébefejtést ajánlja a magyar takaré-
 pénztárak központi jelzálogbankja
 4¹/₂ százalékos adómentes zálogleveleit és
 4¹/₂ százalékos közszégi kötvényeit,
 melyek nála a mindenkor napi árfolyamon jutalek-
 mentesen kaphatók.
 Teljesít tőzsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szel-
 vényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára,
 pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat
 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja.
**Magyar ipar- és kereskedelmi bank
 részvény-társaság váltóüzlete.**

**Különös képesség
 Czimbalmokban**
 45 frittól, harmonikák 1 frt
 15 krtól, hegedők vonóval
 3 frt 50 krtól, harmoni-
 umok 75 frittól, hajtó hang-
 szerek 70 krtól, zenélő
 művek 10 forinttól feljebb.
 Mindenféle fuvó
 és pengető hangszere
 nagy választékban.
 Képes árjegyzéket ingyen küld
Varju Károly
 ca. k. szab. hangszeripara
 Budapest, kerepesi út 47.

Nagy választékban!
GEITNER és RAUSCH czégnél,
 Andrásy-út 8. sz.
 Ő Felsége a szerb király és
 Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója.
GÉCZY FERENCZ
 első budapesti hizott baromfi-, tojás-, vad- és korai
 zöldségű csirke és Magyarország részére valódi
 francia és styriai hizalt baromfi főraktára.
 „Az arany fázányhoz“.
 Budapest, IV. ker., Duna-utca 10. sz.
 Sürgöny-csiru: 5592
GÉCZY vadaskereskedő, Budapest.
 Telefon-összeköttetés 511., 512.
 Minden e szakmába vágó cikket, u. m.: baromfi, tojás, vad és korai
 kerti terményeket, mindenkör és minden mennyiségben, a legjobb napi
 árban megvásárol, ugyancsak vidéki megrendeléseket utánvéttel mellett
 a legpontosabban eszközi, de szakmáján kívül eső árut is megrendelés
 esetén beszeres és mindenki jutányos árban felszállít.
 Kívánatra részlet és eladási árjegyzékek ingyen és bérmentve
 mindenkor szívesen küldetnek.

Ékszeresek és ezüstművek
 Alapított 1867. **BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE** Alapított 1867.
 aranyművesek és óráskok
Budapest, Hatvani-utca 17.
 A szokásos árjegyzék-szétküldéstől az idén eltérve, van szerencsénk becses
 vevőinket ez uton czégünkre emlékeztetni. Dúsan felszerelt raktárunk a leg-
 újabb divat szerint készült és a legkövetelöb igényeknek megfelelő ékszere-
 ket tartalmazza. — Különösen megemlítendők:
 Arany és gyémántgyűrűk.
 Arany és gyémánt fülbevalók.
 Arany és gyémánt melltűk és nyakékek.
 Arany és gyémánt karperecek.
 Arany óraláncok és nyakláncok.
 Arany és ezüst órák kiszabályozva, 2 évi jótállással.
 Ezüstművek 13 próbás ezüsből, nevezetesen:
 Teljes evőkészletek 6 vagy 12 személynek, gyermek-evőkészle-
 tek, felszeletelő készülékek, díszes tokban. Eczet olajtartók, gyer-
 tyatartók, karos gyertyatartók, csemegeállványok, czukorszelen-
 czék, kenyérgosarak, tea- és kávékészletek stb. Minden tárgynak
 valódiságáért jótállunk. Vidéki megbízásokat lelkiismeretesen elintéztünk.
 Nem tetsző tárgyakat minden veszteség nélkül kicseréljük. Kívánatra
 teljes árjegyzéket bérmentve küldünk.

Alapított 1819-ben.
Karácsonyi és ujévi ajándékok
 dús választékban a legolcsóbb áron
Calderoni és Társánál,
 Látszer-raktár: Váci-utca 30. BUDAPESTEN. Tanszer-raktár: Kishid-utca 8.
 Nagy illusztrált árjegyzékeinket szívesen küldjük bérmentesen bárhová.
 — Vidéki rendelések —
 azonnal és legnagyobb gondal teljesítetnek.
 Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egye m-utca 4. szám.)

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZÁM. 1893. BUDAPEST, DECEMBER 24. 40. ÉVFOLYAM.

Különösen feltűnő: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre 2.50 Kulföldi előzetesekhez a postaiag meghatározott viteldij is csatolandó.

A VÁRVA VÁRT.
 Karácsonyi életkép.

ALLÓ HETE, hogy a jó Sára néni nem tud hová lenni! Már sötét hajnalban talpon van, bejár konyhát, kamrát, padlást, pincézt, tesz-vesz mindenfelé, nincs maradása sehoh. Nincs a dolgának semmi láttatja, de ha volna sincs köszönet benne.
 Lám ma reggel is nyitva fejeztette a tyukolajtót, beszabadult az ártány s megfojtotta a kakast. Pedig micsoda kakas volt! Csak az

őszön kérve kérték 80 krajczárért a fajtájára való nézve. S ehoh van ni!
 Tegnap meg azt a zöld mázos nagy fazekat ejtette el. Pedig valamicsodás edény volt, már 18 esztendeje szolgált, s abban hordta az ételt a mezőre a boldogult apjuknak.
 De még az is megesett rajta egyszer-kétszer, hogy bal lábbal kelt fel, pedig ezt sem a Csizió, sem az Álmoskönyv nem javalja jónak. No az bizonyos, hogy vissza is feküdt megint, hogy a hibát jóvá tegye, — igen de a kakas, meg a fazék! Azokon nem segít már semmi, sem életessen-czia, sem drótostót!

De hát mi okozhatta Sára nénének élete sorában ezt a nagy felfordulást, hogy következhetett be az a rettenetes, hallatlan eset, hogy esőtörtökön még csak a kenyere is keletlen maradt? Semmi sem egyéb, minthogy levelet kapott ma egy hete Ferkétől, a fiától, hogy három napi szabadságot kap, s ha az Isten is úgy akarja, haza jön a karácsonyi szent ünnepekre.
 Mert tudni kell, hogy Ferke huszár, még pedig káplár! Harmadé vitték el, az óta oda van a király kenyerén, a mint ezt Sára néni fünek-fának annyiszor elbeszéli:
 — „Hát úgy volt az lellem: harmadéve őszön

A VÁRVA VÁRT. — Jantyk Mátýás rajza.